

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

GMINY PRZYTYK

www.przytyk.pl

WARSZAWA 2016

Nazwa opracowania:	Prognoza oddziaływania na środowisk podstawowe do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przytyk
Zleceniodawca:	Wójt Gminy Przytyk
Opracowujący:	Budplan Sp. z o.o. 04-327 Warszawa ul. Kordeckiego 20
Autor opracowania:	inż. Zuzanna Górecka mgr Joanna Gosk

Spis treści

1	Wprowadzenie.....	7
1.1	Podstawa formalno-prawna opracowania	7
1.2	Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.....	7
2	Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami.....	8
2.1	Cele i zawartość dokumentu	8
2.2	Powiązania z innymi dokumentami.....	13
3	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	14
4	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania	14
5	Transgraniczne oddziaływanie na środowisko	15
6	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	15
7	Charakterystyka środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	17
7.1	Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania.....	17
7.2	Położenie geograficzne, rzeźba terenu i geologia	18
7.3	Surowce mineralne	19
7.4	Gleby	20
7.5	Hydrologia i hydrogeologia	21
7.6	Warunki klimatyczne	24
7.7	Szata roślinna	25
7.8	Fauna.....	27
7.9	Powiązania ekologiczne.....	28
7.10	Formy ochrony przyrody na terenie gminy	29
7.11	Zasoby krajobrazowe	32
8	Stan zasobów i funkcjonowanie środowiska	32
8.1	Stan środowiska	32
8.2	Odporność środowiska na degradację i zdolności do regeneracji.....	35
8.3	Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym bioróżnorodności	35
9	Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	35
10	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu	36
10.1	Identyfikacja głównych zagrożeń	36
11	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	40
12	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne,	

skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko.	41
12.1 Oddziaływanie na powietrze	41
12.2 Wytwarzanie odpadów	42
12.3 Wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi	43
12.4 Przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu, zanieczyszczenie gleb i powierzchni ziemi ..	43
12.5 Emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych	44
12.6 Wykorzystanie zasobów środowiska	45
12.7 Wpływ na zwierzęta i rośliny	46
12.8 Wpływ na ekosystemy i różnorodność biologiczną	47
12.9 Wpływ na zabytki i dobra materialne	48
12.10 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody	49
12.11 Ryzyko wystąpienia poważnych awarii	50
13 Znaczące oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko, obejmująca bezpośrednio, pośrednio, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania	50
14 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	51
14.1 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.	52
15 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru	52
16 Akty prawne uwzględnione w opracowaniu	52
17 Materiały źródłowe	53

1 Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przytyk, sporządzonego zgodnie z uchwałą nr IX.51.2015 z dnia 15 lipca 2015 r. Rady Gminy Przytyk w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przytyk.

1.1 Podstawa formalno-prawna opracowania

Obowiązek sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko wynika z art. 46 oraz art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Niniejsza prognoza w myśl wyżej przywołanego art. 46 stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organ opracowujący projekt dokumentu:

1. Uzgadnia z właściwymi organami zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko;
2. Poddaje projekt wraz z prognozą opiniowaniu przez właściwe organy;
3. Zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.
4. Bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Projekt dokumentu, nie może zostać przyjęty (o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

1.2 Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko ustaleń projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, określenie rozwiązań eliminujących, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko oraz w miarę potrzeb przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Zakres merytoryczny prognozy jest zgodny z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Prognoza uwzględnia ustalenia Zamawiającego, który uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie w piśmie z dnia 22 października 2015 r. (znak pisma: WOOŚ-I.411.391.2015.JD) oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Radomiu w piśmie z dnia 16 października 2015 r. (znak pisma: ZNS.711-9/15).

Prognoza przedstawia wyniki analiz i ocen w formie opisowej. Część kartograficzna została ujęta w tekście w formie schematów i zestawień.

W prognozie ocenia się stan i funkcjonowanie środowiska, odporność na degradację i zdolność do regeneracji wynikające z uwarunkowań określonych w opracowaniu ekofizjograficznym oraz tendencje do zmian przy braku realizacji ustaleń projektowanej zmiany studium. Rozpatrywane są także skutki realizacji ustaleń projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Projektowane użytkowanie i zagospodarowanie terenów jest rozpatrywane pod kątem zgodności z uwarunkowaniami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym, z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska, skuteczności ochrony bioróżnorodności i właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania. Ocenia się również określone w projekcie zmiany studium warunki zagospodarowania przestrzennego, wynikające z potrzeb ochrony środowiska, prawidłowości gospodarowania zasobami przyrody

oraz ochrony gruntów rolnych i leśnych. Uwzględniane są ponadto zagrożenia dla środowiska i wpływ na zdrowie ludzi, skutki dla istniejących form ochrony przyrody i innych obszarów chronionych i zakres zmian w krajobrazie, oraz możliwość rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko. W prognozie zawarte są, jeżeli zachodzi taka potrzeba, również propozycje innych rozwiązań w projekcie studium, sprzyjających ochronie środowiska.

Prognoza wykonana jest zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1, 2 i 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko:

- zawiera informacje o zawartościach, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- zawiera informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- zawiera propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania;
- zawiera informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko oraz streszczenie w języku niespecjalistycznym;
- określa, analizuje i ocenia istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- określa, analizuje, ocenia stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- określa, analizuje i ocenia przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko;
- przedstawia rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu;
- przedstawia rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru.

2 Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

2.1 Cele i zawartość dokumentu

Konieczność sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przytyk wynika z uchwały Rady Gminy Przytyk Nr IX/51/15 z dnia 15 czerwca 2015 r. Rada gminy podjęła niniejszą uchwałę celem dostosowania studium do obecnego stanu prawnego oraz zmian zachodzących w sferze społeczno-gospodarczej. Obecnie na terenie gminy obowiązuje studium z 1999 r.

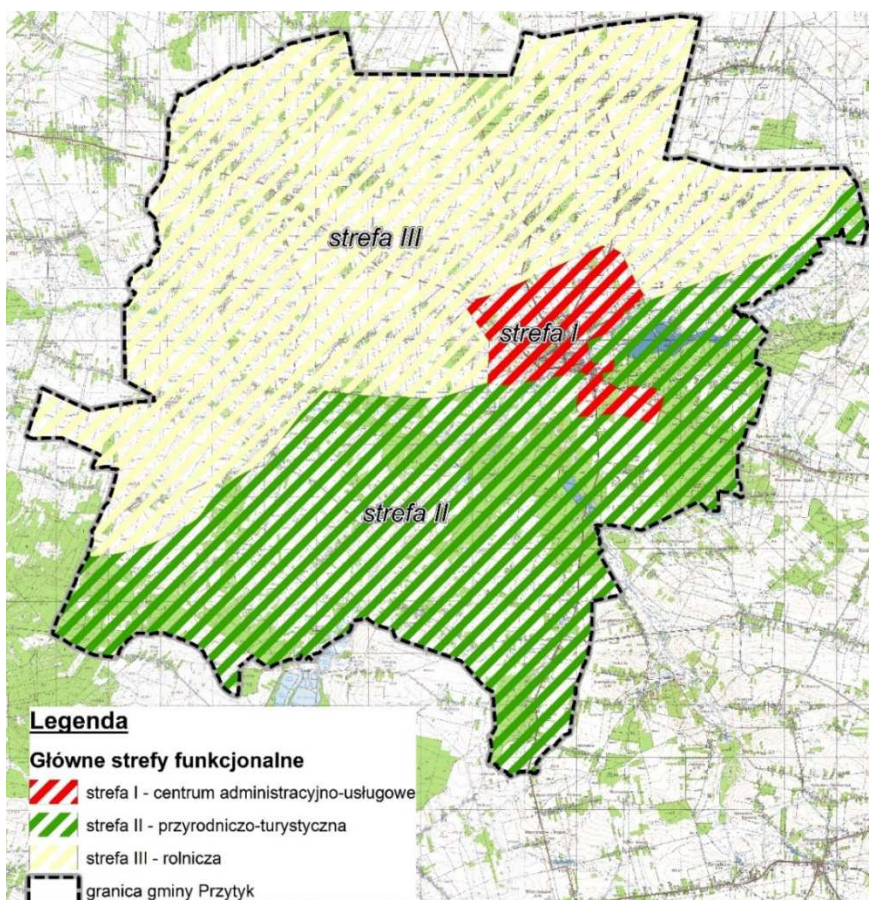
Wykonanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowi jeden z elementów dostosowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz sporządzanych na jego podstawie planów miejscowych do zmienionych uwarunkowań wewnętrznych, zewnętrznych i przepisów prawa.

W oparciu o uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego, w tym zasoby przyrodnicze, zostały

wydzielone trzy jednostki funkcjonalno-przestrzenne:

- **Strefa I – centrum administracyjno-usługowe gminy**, które obejmuje miejscowość Przytyk, Podgajek oraz częściowo Oblas i Zameczek, stanowiące obszar koncentracji funkcji usługowo-administracyjnych gminy. W strefie wyznacza się rozwój funkcji mieszkaniowej i działalności usługowo-produkcyjnej.
- **Strefa II – przyrodniczo-turystyczna**, obejmuje tereny najbardziej cenne przyrodniczo, a w związku z tym cechujące się najwyższym potencjałem turystycznym - obejmuje południową część obszaru gminy. W skład jednostki I zostały zaliczone przede wszystkim wsie Domaniów, Wólka Domaniowska, Jagodno, Słowików, Młódnice, Stefanów. W strefie wyznacza się m.in. rozwój rolnictwa ekologicznego, turystyki i rekreacji – głównie agroturystyki i rekreacji indywidualnej, sportu.
- **Strefa III – rolnicza**, obejmuje pozostały obszar gminy (tj. część północną gminy). W strefie wyznacza się rozwój funkcji mieszkaniowej, rolniczej a także usługowo-produkcyjnej.

Rysunek 1 Główne jednostki funkcjonalno-przestrzenne na obszarze Przytyka

źródło: opracowanie własne – projekt studium

W projekcie studium określa się następujące przeznaczenie terenów:

- MU tereny zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej
- MW tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej
- ML tereny zabudowy rekreacji indywidualnej
- U tereny zabudowy usługowej

UO	tereny zabudowy usług oświaty
UK	tereny zabudowy usług sakralnych
US	tereny usług sportu i rekreacji
UT	tereny turystyki i rekreacji
PU	tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług
PEF	tereny obiektów produkcyjnych – elektrownia fotowoltaiczna
IT	tereny obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej
KP	tereny placu publicznego
ZC	tereny cmentarzy
R	tereny rolnicze
RU	tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych
ZL	tereny lasów
ZLz	tereny zalesień
Zn	tereny zieleni nieurządzonej
WS	tereny wód powierzchniowych

Możliwości lokalizacji nowej zabudowy

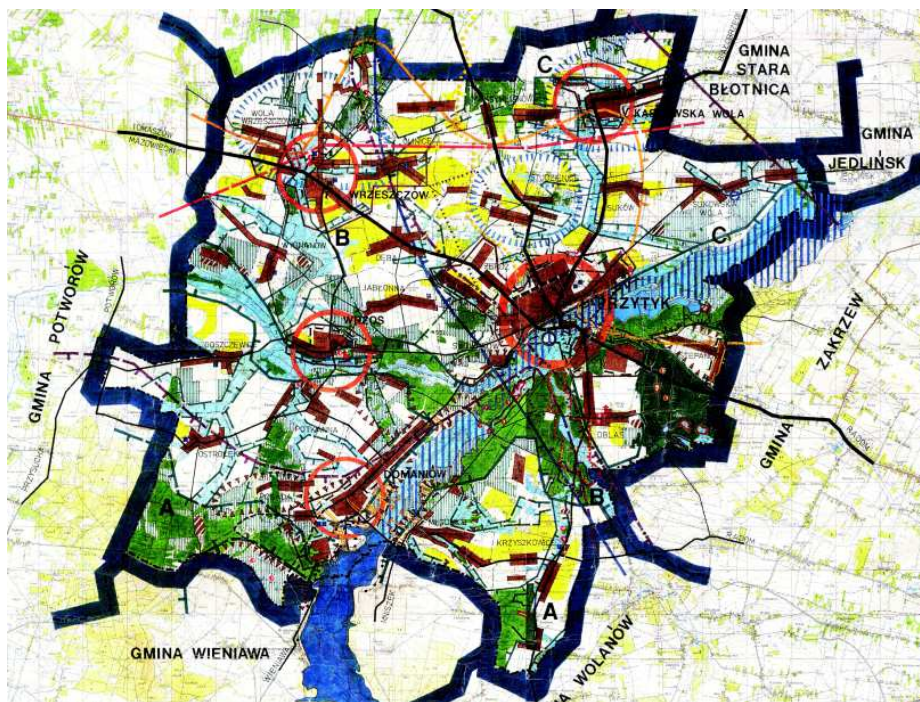
W porównaniu z obowiązującym studium (rys. 2) w gminie Przytyk nie wskazano wiele więcej terenów pod zabudowę – w większości miejscowości wskazano pod zabudowę tereny o tym samym co pierwotnie zasięgu, jedynie w Wólce Domaniowskiej zwiększono obszary przeznaczone pod zabudowę letniskową (ML), natomiast w Przytyki i Podgajku zmniejszono zasięg zabudowy od północnej strony miejscowości (MU).

Tereny przeznaczone pod zainwestowanie (rys. 3) ogólnie obejmują swoim zasięgiem istniejącą zabudowę i pozwalają na jej uzupełnienie i uporządkowanie. W przypadku niektórych miejscowości możliwy jest duży przyrost nowej zabudowy – w Przytyku i Podgajku (MU), Kaszewskiej Woli (MU) oraz Wólce Domaniowskiej (ML). W terenach rolnych R nie dopuszcza się lokalizacji nowej zabudowy.

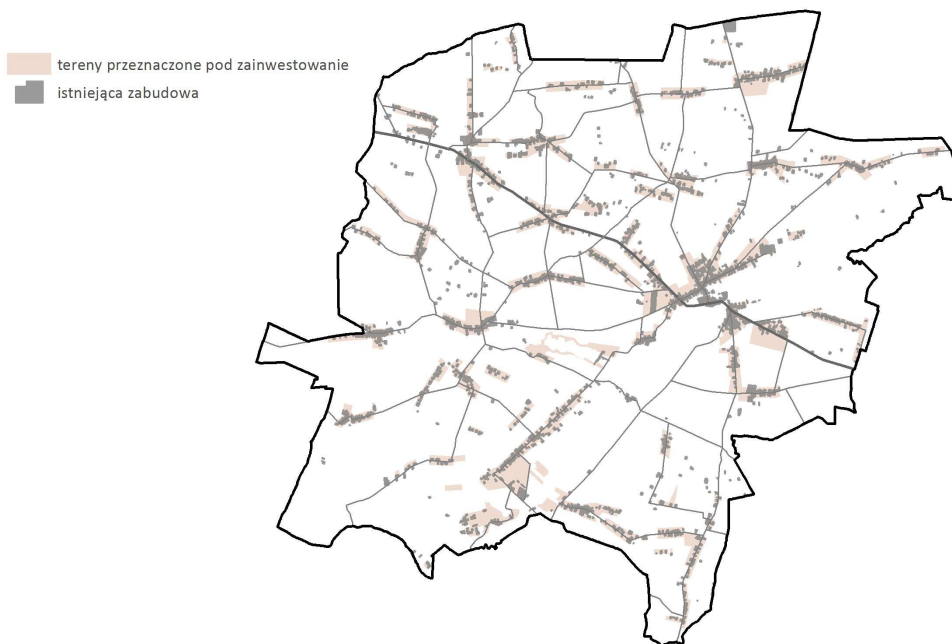
Obszary przeznaczone pod zainwestowanie to głównie MU – tereny zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej, na których zgodnie ze studium powinna powstawać: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa zagrodowa, zabudowa usługowa, w tym m.in. handel, rzemiosło, usługi nieuciążliwe. Ogólnie wprowadza się zakaz realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem: urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Nowymi obiektami potencjalnie konfliktowymi mogą być tereny PU i PEF. Nowe tereny PU wyznacza się w Oblasie (nowy duży teren przy drodze wojewódzkiej) i Krzyszkowicach (istniejący obiekt i teren na nową inwestycję). Tereny PEF teoretycznie nie charakteryzują się negatywnymi oddziaływaniami, zwłaszcza małe tereny – jeden nowy teren wyznaczono w Krzyszkowicach.

Ponadto w studium uwzględniono możliwość rozwoju usług turystyki wokół istniejącego zbiornika Domaniów i nowego zbiornika Jagodno.

Rysunek 2 Obowiązujące studium z widocznymi zasięgami koncentracji zabudowy wielofunkcyjnej

Rysunek 3 Zasięg terenów przeznaczonych pod inwestycje w projekcie studium
źródło: opracowanie własne na podstawie projektu studium

Lokalizacja projektowanej drogi wojewódzkiej

Budowa drogi wojewódzkiej nr 740 po nowym śladzie na odc. Radom – Potworów jest inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i wynika bezpośrednio z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego. Przebieg drogi jest wrysowany w studium orientacyjnie, nie jest znany termin jej

realizacji.

Nowy przebieg drogi omijałby wszystkie miejscowości gminy Przytyk położone przy drodze wojewódzkiej nr 740: Oblas, Przytyk i Podgajek, Żerdź, Dębę, Wrzeszczów, jednak kolidowałby z zabudowaniami miejscowości: Oblas, Słowików, Wrzeszczów.

Rysunek 4 Projektowany przebieg drogi wojewódzkiej nr 740

źródło: opracowanie własne na podstawie projektu studium i Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Tereny wyłączone spod nowej zabudowy

W studium wyznaczono tereny przyrodnicze lub związane z naturalnymi zjawiskami, na których zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy:

- tereny lasów (ZL), tereny zalesień (ZLz),
- tereny zieleni nieurządzonej (Zn),
- tereny wód powierzchniowych (WS),
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Szczególnie ważne jest wskazanie terenów Zn jako odrębnych od R, na których nie można lokalizować nowej zabudowy, gdyż chronią one korytarze ekologiczne.

Rysunek 5 Wskazane w studium obszary wyłączone spod zabudowy

źródło: opracowanie własne na podstawie projektu studium

2.2 Powiązania z innymi dokumentami

Studium stanowi dokument o znaczeniu lokalnym, jednak przy jego sporządzaniu uwzględniono cele ochrony środowiska ustanowione na wyższych szczeblach dotyczące głównie:

- I. Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 – wizja Polski w 2030 r. opiera się na pięciu pożądanych cechach przestrzeni: konkurencyjności i innowacyjności, spójności wewnętrznej, bogactwie i różnorodności biologicznej, bezpieczeństwie oraz ładzie przestrzennym.

W KPZK zwraca się uwagę na ochronę zastanych walorów przyrodniczych i umiejętne wykorzystanie funkcji ekosystemów. Planowanie przestrzenne, uwzględniając wzajemne relacje komponentów środowiska, oddziałuje na procesy zarządzania zasobami przyrody ożywionej i krajobrazu, czym przyczynia się do zmniejszenia izolacji siedlisk oraz stabilizacji ekosystemów. Stymulowana jest innowacyjność oraz rozwój trwałych i zrównoważonych form gospodarowania na obszarach o wyjątkowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Działania zmierzają do zachowania tradycyjnego krajobrazu rolniczego, kształtowania powiązań widokowych, zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom dolin rzek. Proces odnowy wsi, wsparty przez planowanie na poziomie krajowym, przyczynia się do utrzymania trwałych, wielofunkcyjnych struktur ekologicznych na modernizujących się obszarach.

Na poziomie kraju sieć ekologiczna uwzględnia główne korytarze lądowe mające znaczenie ponadkrajowe, łączące się z korytarzami dolin dużych rzek Polski. System uzupełniony korytarzami o znaczeniu ponadregionalnym jest uszczegółowiany na poziomie regionalnym i lokalnym zgodnie z hierarchią planowania przestrzennego i potrzebami zachowania spójności sieci ekologicznej kraju.

Obszary węzłowe są połączone korytarzami ekologicznymi, integrującymi przestrzeń obszarów prawnie chronionych oraz pozostałych obszarów wiejskich i zurbanizowanych w systemie sieci powiązań przyrodniczych. Zmiany obszarów wiejskich związane z rozwojem społeczno-gospodarczym podlegają interwencji systemowej w celu zachowania bogactwa przyrodniczego użytków rolnych i lasów stanowiących bezpośrednie otoczenie korytarzy ekologicznych i obszarów chronionych. W Polsce rozwinął się system zapewniających łączność systemów przyrodniczych i spójność działań ochronnych

Unii Europejskiej. Dzięki działaniom zmierzającym do kształtowania ładu przestrzennego zahamowano postępującą utratę tradycyjnych siedlisk i krajobrazów wiejskich, związanych z kulturą lokalną. Zachowane cenne charakterystyczne krajobrazy przyrodnicze, kulturowe i obiekty materialnego dziedzictwa kulturowego są wykorzystywane w rozwoju społeczno-gospodarczym, intensywnie wspierając rozwój gospodarek lokalnych.

- II. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego – w planie zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie *Polityki kształtowania i ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz poprawy standardów środowiska* ustalono kierunki (wymieniono istotne dla gminy Przytyk):
- tworzenie zielonego pierścienia wokół Radomia poprzez ochronę i kształtowanie układu terenów otwartych;
  - upowszechnianie działań rolno-środowiskowo-klimatycznych zapewniających rozwój gospodarki rolnej zintegrowanej z ochroną przyrody na obszarach wiejskich;
  - ochronę gruntów leśnych przed zmianą funkcji na nieleśną i zwiększanie powierzchni leśnej;
  - zachowanie funkcji rolniczej na gruntach o wysokiej jakości i przydatności dla rolnictwa;
  - utrzymanie istniejących naturalnych zbiorników wodnych i terenów podmokłych, w szczególności starorzeczy, bagien i mokradeł, oczek wodnych oraz renaturalizację przekształconych odcinków rzek i terenów zalewowych;
  - zwiększanie retencyjności zlewni województwa poprzez realizację *Programu Małej Retencji dla Województwa Mazowieckiego*;
  - ograniczenie emisji ścieków komunalnych oraz spływów powierzchniowych zanieczyszczeń z terenów rolnych;
  - ochronę głównych zbiorników wód podziemnych;
  - ograniczanie niskiej emisji (powierzchniowej) ze źródeł rozproszonych.
- III. Strategia rozwoju Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego – Sieć wielofunkcyjnych terenów otwartych systemu przyrodniczego *greenbelt* – Etap VII Zintegrowany program zarządzania zasobami przyrodniczymi i wodnymi ROF
- objęcie południowej i wschodniej części gminy Radomską Siecią Terenów Otwartych *greenbelt* – utrzymanie terenów otwartych, ograniczenie intensywności zabudowy;
  - postulowane obszary chronione – Radomski Obszar Chronionego Krajobrazu, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, użytki ekologiczne;

3 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę sporządzono na podstawie rozpoznania terenowego uwarunkowań ekofizjograficznych i walorów krajobrazowych, identyfikacji potencjalnych zagrożeń i uciążliwości. Analizowano dostępne opracowania planistyczne i dokumentacyjne na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju oraz oceny realizacji obowiązków prawnych i skuteczności rozwiązań chroniących środowisko przed nadmierną eksploatacją zasobów oraz wprowadzaniem zanieczyszczeń antropogenicznych do środowiska.

4 Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Monitoring skutków wdrażania i funkcjonowania ustaleń studium będzie prowadzony przez Radę Gminy Przytyk. Wskazane jest dokonywanie oceny stanu realizacji ustaleń i wpływu na środowisko w cyklach corocznych. Proponuje się objąć analizą skutków realizacji ustaleń studium następujące elementy:

- ilość ścieków odprowadzanych do sieci kanalizacji sanitarnej, w oparciu o umowy zawarte z odbiorcą;

- ilość odpadów, w oparciu o umowy zawarte z odbiorcą;
- klimat akustyczny w miejscach narażonych na szczególny hałas;

Urząd powinien również zapoznawać się z raportami o stanie i jakości poszczególnych elementów środowiska i monitorowanych parametrów, przygotowywanymi przez jednostki i instytucje związane z gospodarką wodną, zarządy dróg, starostwa powiatowe, urzędy wojewódzkie, a w zakresie ochrony przyrody Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska, np. IMGW, RZGW i inne. Ponadto należy realizować monitoring zgodnie z wydanymi decyzjami o środowiskowych uwarunkowaniach.

5 Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Realizacja ustaleń projektu studium nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko ze względu na znaczne oddalenie obszaru gminy od granic państwa oraz na lokalne oddziaływanie planowanych inwestycji.

6 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem oceny zawartej prognozie są ustalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przytyk. Projekt zmiany studium określa podstawowe warunki zagospodarowania terenu, wynikające z potrzeb ochrony środowiska i gospodarowania zasobami przyrody. Uwzględnia obowiązki ochrony powierzchni ziemi, gleb, powietrza, wód podziemnych i powierzchniowych oraz potrzeby ochrony środowiska wynikające z polityki ekologicznej kraju, obowiązków określonych w ustawach szczegółowych regulujących problematykę ekologiczną oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa i programów ochrony środowiska na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Gmina Przytyk położona jest w powiecie radomskim, w województwie mazowieckim, w odległości 27 km od Radomia i 102 km od Warszawy. Gmina zajmuje obszar o powierzchni 134 km² i jest zamieszkiwana przez 7302 mieszkańców. Ośrodkiem gminy jest miejscowość Przytyk, która z Podgajkiem Wschodnim i Zachodnim tworzy jeden obszar zwartej zabudowy. Przytyk jest gminą typowo wiejską z gruntami rolnymi stanowiącymi 77% ogólnej powierzchni. Dość dobre warunki glebowe i klimatyczne sprawiają, że rejon nazywany jest „paprykowym zagłębieniem”. Perspektywą rozwoju w innym kierunku – rekreacyjnym – jest zagospodarowanie terenów wokół Zalewu Domaniowskiego, który powstał w 2001 r. na Radomce. W aspekcie przyrodniczym gmina nie wyróżnia się – jej terenów nie objęto żadnymi wielkoobszarowymi formami ochrony przyrody. Najcenniejszym elementem systemu przyrodniczego jest dolina Radomki, stanowiąca regionalny korytarz ekologiczny.

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z projektowanego przeznaczenia terenu pod funkcje określone w projekcie studium, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii. Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu studium na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

Ustalenia prognozy oddziaływania na środowisko nie wykazały, aby w wyniku realizacji ustaleń studium mogło dojść do znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko lub na życie i zdrowie ludzi. Studium wskazuje tereny pod zabudowę mieszkaniowo-usługową, letniskową, usługi i produkcję. Nowe obszary inwestycyjne są skoncentrowane wokół istniejącej zabudowy, największego przyrostu zabudowy można się spodziewać w Przytyku i Podgajku (zabudowa mieszkaniowo-usługowa), Oblasie (zabudowa mieszkaniowo-usługowa i produkcyjna) oraz w okolicach zalewów Domaniów i Jagodno (zabudowa rekreacji indywidualnej, usługi turystyki). Projektowane przeznaczenia oraz określone dla nich warunki kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu pozwalają w sposób prawidłowy korzystać z zasobów środowiska, nie prowadząc do jego degradacji. Negatywne oddziaływania będą miały lokalny charakter, będzie to głównie zajęcie terenów otwartych pod zabudowę, generowanie ścieków, odpadów, nieznaczne zwiększenie niskiej emisji czy hałasu drogowego.

Za element negatywnie oddziałujący na środowisko należy uznać projektowaną drogę nr 740, która ma stanowić obwodnicę Przytyka i pozostałych miejscowości położonych przy istniejącej drodze wojewódzkiej. Droga ta przecina najcenniejsze przyrodniczo obszary w Przytyku – dolinę Radomki i Dobrzyca oraz kompleksy leśne w okolicy Oblasu, które stanowią węzeł ekologiczny o znaczeniu regionalnym. Należy jednak podkreślić, że droga jest inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i wynika bezpośrednio z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego. Przebieg drogi jest wrysowany w studium orientacyjnie, nie jest znany termin jej realizacji.

Studium określa szereg zasad mających na celu ochronę walorów przyrodniczych, zasobów naturalnych oraz minimalizujących negatywne oddziaływanie nowej zabudowy. Najważniejszymi zasadami są

- zachowanie drożności powiązań ekologicznych;
- czynna ochrona nieleśnych ekosystemów dolinowych;
- wsparcie rozwoju i promocja zrównoważonej turystyki i agroturystyki;
- ograniczenie niskiej emisji ze spalania węgla w piecach domowych;
- respektowanie zasad określonych dla projektowanych obszarów ochronnych głównych zbiorników wód podziemnych;
- ochrona zwartych kompleksów terenów rolnych gleb klasy III;
- ochrona lasów Skarbów Państwa i własności prywatnej przed przeznaczaniem na inne cele;
- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej.

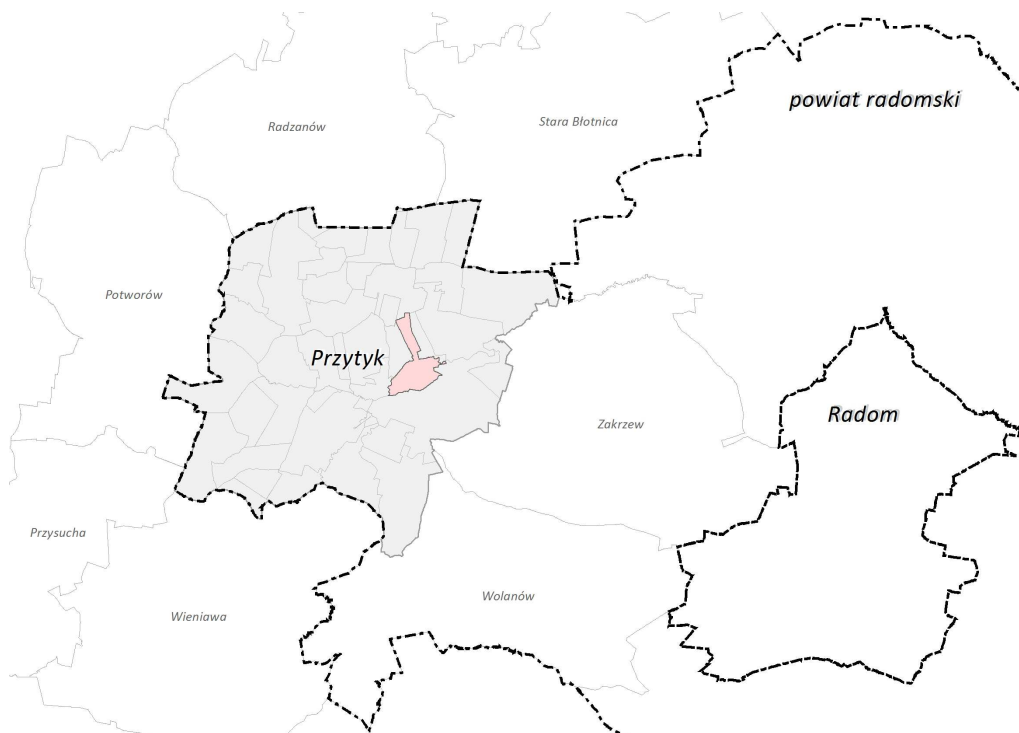
Dla rozwiązań zawartych w studium nie stwierdzono potrzeby przeprowadzenia oceny transgranicznego oddziaływania na środowisko ani wskazywania rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

7 Charakterystyka środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

7.1 Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania

Gmina Przytyk położona jest w powiecie radomskim, w województwie mazowieckim, w odległości 27 km od Radomia i 102 km od Warszawy. Od północy graniczy z gminami Radzanów i Stara Błotnica, od wschodu z gminą Zakrzew, od południa z gminami Wołanów i Wieniawa, od zachodu z Przysuchą i Potworowem.

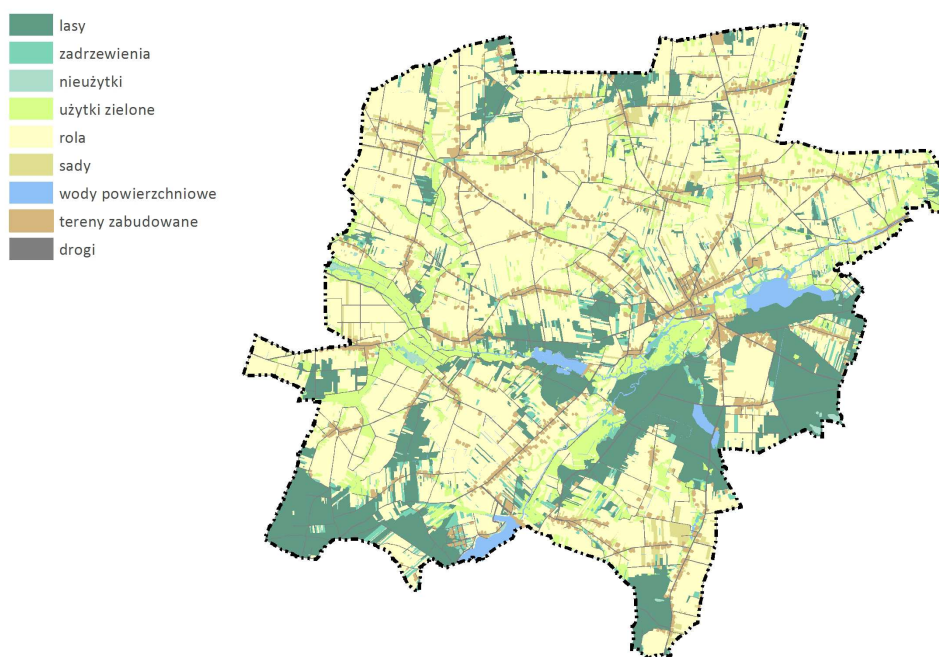
Rysunek 6 Położenie gminy Przytyk na tle podziału administracyjnego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych CODGiK – państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju

Gmina zajmuje obszar o powierzchni 134 km² i obwodzie granic 67 km. Gmina składa się z 43 sołectw, ośrodkiem jest miejscowość Przytyk, która z Podgajkiem Wschodnim i Zachodnim tworzy jeden obszar zwartej zabudowy. Liczba mieszkańców wynosi 7302 (BDL, 2014).

Przytyk jest gminą typowo wiejską z gruntami rolnymi stanowiącymi 77% ogólnej powierzchni. Dość dobre warunki glebowe i klimatyczne sprawiły, że rejon Radomia, w tym gmina Przytyk, nazywany jest „paprykowym zagłębieniem” – pochodzi stąd pochodzi ponad 80% krajowej uprawy papryki. W 2013 r. w Słowikowie powstała giełda rolna. Perspektywą rozwoju w innym kierunku – rekreacyjnym – jest zagospodarowanie terenów wokół Zalewu Domaniowskiego, który powstał w 2001 r. na Radomce i częściowo znajduje się w granicach gminy.

W aspekcie przyrodniczym gmina nie wyróżnia się – jej terenów nie objęto żadnymi wielkoobszarowymi formami ochrony przyrody, występują tu jedynie użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Najcenniejszym elementem systemu przyrodniczego jest dolina Radomki – rzeka zachowała znaczny stopień naturalności a dolina służy głównie za użytki zielone.

Rysunek 7 Ogólne zagospodarowanie gminy Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych SWDE

7.2 Położenie geograficzne, rzeźba terenu i geologia

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Kondrackiego gmina Przytyk położona jest w przeważającej części w mezoregionie Równina Radomska, która jest równiną denudacyjną o zdegradowanej pokrywie utworów czwartorzędowych, pod którą występują warstwy jurajskie i kredowe, zapadające się ku północnemu wschodowi.

Geomorfologia

Równina jest wyniesiona na ok. 135–150 m n.p.m., przeważają spadki 2%. W północnej części przechodzi w wysoczyznę morenową falistą, położoną na wysokości 150–180 m n.p.m., gdzie spadki dochodzą do 5%. Najwyraźniejszym akcentem w rzeźbie jest szeroka (1–2 km) dolina Radomki z licznymi płaskodennymi dolinami bocznymi dopływów. Radomka utworzyła holoceniński taras zalewowy oraz dwa tarasy nadzalewowe.

Wysoczyzna przemodelowana jest zagłębieniami bezodpływowymi o głębokości 1–2 m, których geneza związana jest z nierównomierną akumulacją lodowca oraz formami wydmyowymi o zróżnicowanych kształtach i wielkościach względnych dochodzących do kilku metrów. Innymi formami wypukłymi akumulacji lodowcowej i rzeczno-lodowcowej są wzniesienia morenowe, kemy i ozy porozrzucane nierównomiernie na obszarze gminy. Liczne są również dolinki nieckowate o okresowym odpływie.

W południowej części gminy przejście w mezoregion Przedgórze Łżeckie odbywa się poprzez progi i załomy erozyjno-denudacyjne, które nie wyróżniają się w rzeźbie terenu, gdyż są pokryte utworami czwartorzędowymi. Są to łagodne garby o spadkach w granicach 5–10%. W tej części gminy w okolicy Żmijkowa znajduje się najwyższy punkt w gminie osiągający 200 m n.p.m.

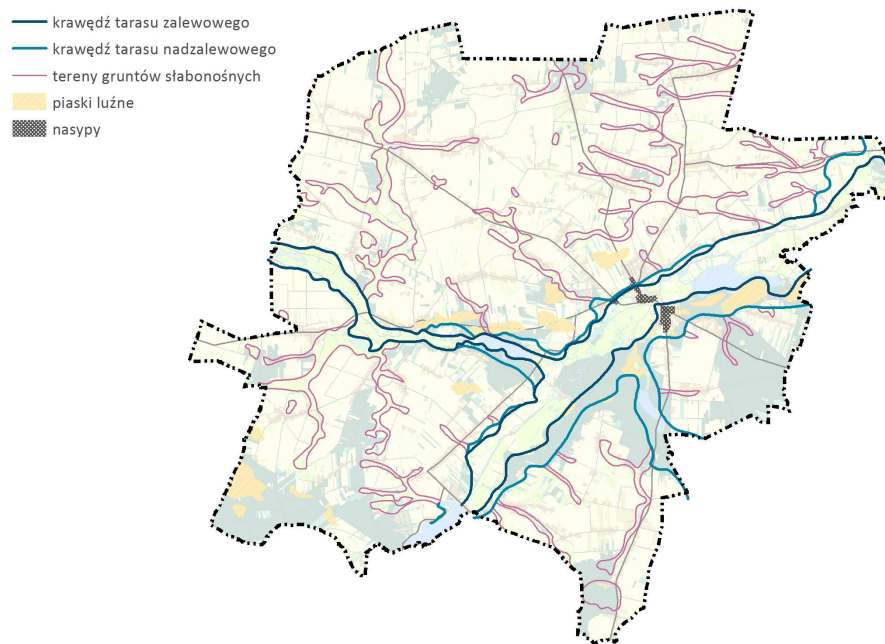
Geologia

Obszar gminy położony jest w obrębie północnej części otoczki mezozoicznej Gór Świętokrzyskich, na pograniczu z niecką brzezną. Ostonę mezozoiczną tworzą utwory jury i kredy, które przykryte są skałami czwartorzędowymi.

Utwory jurajskie wykształcone w postaci piaskowców, mułowców, wapieni, iłów i margli zalegają na

głębokości średnio poniżej 20 m. Utwory kredowe zalegają na północny-wschód od linii Jarosławiec – Przytyk – Glinice – Witoldów, reprezentowane są przez piaski, piaskowce i fosforyty oraz margle i wapienie, znajdują się na różnych głębokościach, najpłycej na 2 m w Oblasie.

Utwory czwartorzędowe pokrywają teren całej gminy. Związane są ze zlodowaczeniem środkowopolskim. Powstały wtedy piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz gliny zwałowe. W mniejszej ilości osadziły się ropy, mułki i piaski zastoiskowe (Przytyk) oraz żwiry i głązy lodowcowe. W okresie zlodowaczenia pojawiły się tarasy rzeczne oraz lessy. Lessy występują sporadycznie w postaci niewielkich płatów w Przytyku. Koniec epoki lodowcowej i okres współczesny, to powstawanie wydym i pól piasków przewianych, a w dolinach – mułków i piasków rzecznych.

Rysunek 8 Występowanie utworów geologicznych lub elementów rzeźby terenu negatywnie wpływających na możliwości posadowienia budynków

źródło: opracowanie własne na podstawie szczegółowych map geologicznych Polski (arkusze 670 i 706)

Podsumowanie

Łagodna rzeźba terenu i warunki geologiczne na ogół nie stwarzają problemów dla rozwoju osadnictwa – zdecydowanie nieodpowiednimi dla posadowienia budynków gruntami cechują się dolina Radomki, pozostałych cieków oraz pojedyncze wydmy i piaski luźne. W okolicy Przytyka w dolinie wykonano nasypy, na których znajduje się zabudowa.

7.3 Surowce mineralne

Na terenie gminy zasoby geologiczne są niewielkie. Jedynym udokumentowanym i eksploatowanym złożem jest złożo kruszyw Naturalnych „Borki”, położone we wschodniej części gminy, w Sukowskiej Woli. Starosta Radomski udzielił koncesji na wydobycie złoża do 2024 r. Eksploatacja zawodnionego złoża odbywa się metodą odkrywkową, na powierzchni ok. 2 ha.

Ponadto w granicach gminy znajduje się złożo syderytów ilastych „Przytyk”. Decyzją KZK/012/F/6287/A/94 z dn. 27.IV.1994 r. zasoby złoża zostały wybilansowane. Parametry złoża i kopaliny nie spełniają warunków umożliwiających ich zagospodarowanie w przyszłości.

Podsumowanie

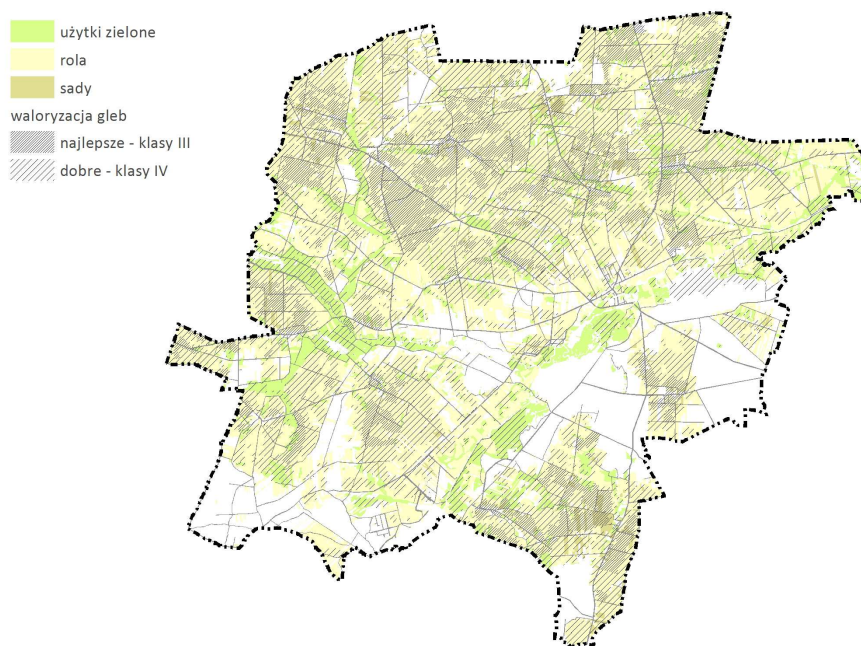
W gminie występuje jedno eksploatowane złożo surowców naturalnych i nie ma potencjału na rozwój tej gałęzi gospodarki. Prowadzona eksploatacja nie stanowi zagrożenia dla środowiska i dla mieszkańców.

7.4 Gleby

Na powierzchni wysoczyzn występują głównie zwietrzałe gliny zwałowe oraz naglinowe piaski pokrywowe, fluwiogłacialne i eoliczne. Wykształciły się na nich gleby brunatne wylugowane, płowe i bielcowe. W dolinach rzek, na skale macierzystej jaką są piaski drobnoziarniste, namuły piaszczyste i torfy powstały gleby zaliczane do mad piaszczystych i próchnicznych oraz gleby torfowe. Tarasy nadzalewowe zbudowane są z piasków grubszych, które uległy zwydmieniu oraz miejscami z namułów piaszczystych i torfów. Powstały z nich gleby brunatne wylugowane, organiczno-mineralne i torfowe,

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Przytyk jest typową gminą rolniczą, grunty rolne stanowią ok. 77% jej powierzchni. Większość stanowią grunty orne (85% gruntów rolnych). Gleby wykazują umiarkowanie dobrą jakość do produkcji rolniczej. Gleb najlepszy, klas chronionych IIIa i IIIb jest ok. 16%, dominują gleby klasy IV, które stanowią ponad połowę ogólnej powierzchni. Gleby chronione występują płatami na obszarze całej wysoczyzny.

Rysunek 9 Rozmieszczenie gleb dobrych i bardzo dobrych, w tym chronionych, na terenie gminy Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych SWDE

Oprócz jakości gleb korzystny dla rolnictwa są: agroklimat, warunki wodne, rzeźba terenu. Łączny wskaźnik oceny rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy wynikający z wyżej określonych cech wynosi 65,2 w skali 100-punktowej, przy średnim dla subregionu radomskiego 62,8.

Najczęściej występującymi kompleksami glebowo-rolniczymi (łącznie 72%) są:

- żytnio-ziemniaczany bardzo dobry (4), występujący w przewadze w rejonach sołectw Oblas, Przytyk, Krzyszkowice, Suków, Wrzeszczów, Wola Wrzeszczowska, Studzienice;
- żytnio-ziemniaczany słaby (6), występujący mozaikowo w obszarze całej gminy;
- zbożowo-pastewny mocny (8), występujący w zwartych obszarach w rejonie miejscowości

Potkana, Jabłonna, Młódnice, Dęba, Mścichów, Maksymilianów, Witoldów.

W skali gminy powyższe kompleksy stwarzają najdogodniejsze warunki do produkcji rolniczej z możliwością upraw prawie wszystkich gatunków roślin oraz warzyw. Mniejszy udział mają: żytnio-ziemniaczany dobry (5), żytnio-tubinowy słaby (7) i zbożowo-pastewny słaby (9), nie występują tu natomiast praktycznie kompleksy pszenne.

Gmina Przytyk i region radomski nazywane są „paprykowym zagłębiem” – pochodzi stąd ponad 80% krajowej uprawy papryki. W rejonie miejscowości: Wrzeszczów, Jabłonna, Dęba, Glinice i Podgajek występuje bardzo dużo szklarni, w których uprawiana jest papryka i inne warzywa. W 2013 r. w Słowikowie powstała giełda rolna.

Rysunek 10 Produkcja warzyw w szklarniach w północno-zachodniej części gminy Przytyk
źródło: google maps

Podsumowanie

Gmina charakteryzuje się dobrą jakością gleb, warunkami klimatycznymi, ma rozwiniętą infrastrukturę. Rejon specjalizuje się w określonej produkcji rolnej i ma własny rynek zbytu.

7.5 Hydrologia i hydrogeologia

Wody powierzchniowe

Cała gmina Przytyk położona jest w zlewni Radomki, która jest bezpośrednim dopływem Wisły. W granicach gminy przebiegają granice zlewni dopływów Radomki – Dobrzycy, Wiązownicy, Ślepotki (płynącej przy granicy z gminą Stara Błotnica). W gminie nie ma większych naturalnych zbiorników wodnych, występują jedynie niewielkie oczka wodne w zagłębieniach bezodpływowych i starorzecza – wszystkie zarastające, natomiast występują większe sztuczne zbiorniki – dwa zbiorniki retencyjne i dwa kompleksy stawów rybnych. Łącznie wody powierzchniowe w gminie zajmują ok. 2,2% powierzchni ogólnej gminy.

Radomka jest rzeką typowo nizinną, przepływa przez gminę od zbiornika „Domaniów”, przez Przytyk i dalej okolice na południe od Sukowskiej Woli. Dzięki niewielkim zabiegom melioracyjnym rzeka zachowała znaczny stopień naturalności, meandry i wyspy – na jednej z nich położona jest centralna część miejscowości Przytyk. Jej koryto ma płaskie dno, dolina o szerokości do 1,5 km ma wykształcone tarasy – zalewowy holoceni i plejstoceni nadzalewowy. W dolinie występują przede wszystkim użytki zielone, w miejscowości zameczek występuje duży kompleks stawów rybnych o powierzchni 57 ha. W okolicy stawów znajduje się również jaz piętrzący wodę wraz z elektrownią.

Największym dopływem Radomki jest Wiązownica, która ma dość głębokie koryto, delikatnie meandruje i miejscami rozwidła się. W okolicach Wygnanowa koryto jest uregulowane a dolina szeroka. W 2015 r. między Jagodnem a Słowikowem wybudowano zbiornik retencyjny Jagodno. Drugim większym dopływem Radomki jest Dobrzyca, która meandruje przez kompleks leśny Oblas. W jej dolinie występują siedliska wilgotne, zbiorowiska szuwarowo-torfowiskowe i stawy rybne o powierzchni 21 ha.

Na terenie gminy występuje lokalnie gęsta sieć rowów melioracyjnych o łącznej długości 68 km.

Zbiornik Domaniów, nazywany również Jeziorem Domaniowskim, położony jest na styku z gminami Przysucha i Wieniawa. Przy maksymalnym poziomie spiętrzenia 160,00 m n.p.m. mieści 11,5 mln m³ wody zgromadzonych na powierzchni 7,5 km². Długość zalewu wynosi 5 km, szerokość od 0,5 km w rejonie zapory do 2,5 km w jego części środkowej, a średnia głębokość 2,5 m. Pojemność użyteczna zbiornika równa jest 62 mln m³. Zbiornik pełni funkcje:

- zasilanie wodą w okresach suszy,
- wykorzystanie spiętrzenia dla celów energetycznych,
- gospodarka rybackiej,
- turystyka i rekreacja.

Ponadto zbiornik staje się miejscem bytowania wielu gatunków ptaków, w tym wodno-błotnych, do tej pory mających swe ostoje na stawach rybnych rozrzuconych wzdłuż Radomki i jej dopływów.

Zbiornik Jagodno powstał w 2015 r. na Wiązownicy głównie dla poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, ponieważ bardzo często rzeka wylewa niszcząc okoliczne pola uprawne. Zalew ma mieć powierzchnię ok. 34,6 ha, a po całkowitym wypełnieniu ok. 50 ha. Urządzenia piętrzące są wyposażone w przepławkę komorową dla ryb. Akwen będzie jednym z największych zbiorników w rejonie radomskim.

Innymi obiektami retencyjnymi (obiekty małej retencji) są zbiorniki w Przytyku i Sukowskiej Woli, oba nie przekraczają 1 ha powierzchni.

Wody podziemne

Pośród typów wód podziemnych najpowszechniejszymi są:

- wody gruntowe, które występują najpłycej i oddzielone są od powierzchni ziemi przepuszczalną strefą ponad zwierciadłem wody (strefa aeracji), intensywnie zasilane przez infiltrujące opady atmosferyczne;
- wody wgłębne, znajdujące się w warstwach wodonośnych pokrytych utworami słabo przepuszczalnymi. Związek z powierzchnią jest ograniczony, co zmniejsza zasilanie, ale zwiększa odporność na zanieczyszczenia;
- wody głębinowe, czyli wody izolowane od powierzchni ziemi większymi kompleksami utworów nieprzepuszczalnych.

Na obszarze gminy ujmowane są trzy poziomy wód podziemnych:

- czwartorzędowy poziom wodonośny związany z piaskami fluwiogłacjalnymi na głębokości 5–26 m, oraz piaskami współczesnych dolin rzecznych na głębokości 0,5–1,0 m;
- kredowy poziom wodonośny, posiadający wody o charakterze szczelinowo-porowym, przykryty utworami nieprzepuszczalnymi – glinami zwałowymi i iłami trzeciorzędowymi, wykształcony w postaci piasków i piaskowców (GZWP 438);
- jurajski poziom wodonośny – wody szczelinowo-krasowe o ponadnormatywnej zawartości manganu i żelaza, występujący pod utworami przepuszczalnymi (GZWP 412).

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

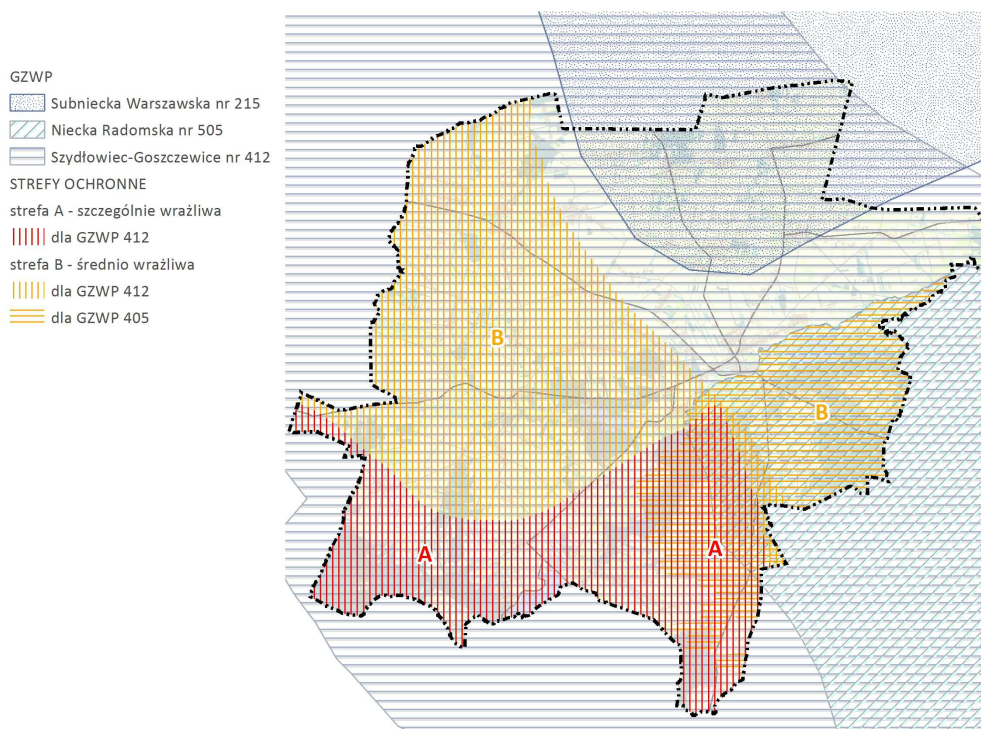
Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) to wydzielone szczególnie cenne i zasobne struktury wodonośne, wytypowane jako wymagające ochrony obszary, spełniające określone wymagania ilościowe i jakościowe oraz stanowiące istotne w skali kraju rezerwuary dla zaopatrzenia ludności w wodę. Na terenie gminy wydzielono 3 GZWP.

Tabela 1 Wykaz głównych zbiorników wód podziemnych w granicach gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych

nr	nazwa	powierzchnia km ² (całość GZWP)	stan dokumentacji	stratygrafia	typ ośrodka
215	Subniecka warszawska	5100	nieudokumentowany	czwartorzęd	porowy
405	Niecka radomska	2925	udokumentowany 2011	neogen	porowo-szczelinowy
412	Zbiornik Szydłowiec-Goszczewice	1486	udokumentowany 1995	czwartorzęd	krasowo-porowo-szczelinowy

Wody Głównych Zbiorników Wód Podziemnych podlegają ochronie prawnej na tych samych zasadach, co wszystkie wody podziemne, a ponadto objęte mogą być dodatkową ochroną obszarową poprzez ustanowienie obszarów ochronnych. Dla dwóch z wymienionych zbiorników opracowano dokumentację, w której wskazano projektowane obszary ochronne.

Rysunek 11 Główne zbiorniki wód podziemnych i ich strefy ochronne

źródło: opracowanie własne na podstawie danych CBDG PIG i dokumentacji hydrogeologicznych GZWP 405 i 412

Cała gmina położona jest w zasięgu GZWP Szydłowiec-Goszczewice. W dokumentacji z 1995 r., ze względu na różnicowanie zagrożenia wpływami zewnętrznymi, wyznaczono obszary ochrony szczególnej A i B oraz ochrony zwykłej C. Strefa A obejmuje południową część gminy. Jest to teren najbardziej wrażliwy, czas przesiąkania zanieczyszczeń z powierzchni terenu wynosi zaledwie 5 lat. Obszar B jest to teren przykryty utworami słabo przepuszczalnymi, ma średnią odporność, a C – dużą odporność.

W strefie szczególnej ochrony A za najważniejsze z punktu widzenia planowania przestrzennego uważa się:

- zakaz obiektów przemysłowych uciążliwych dla środowiska;
- zakaz lokalizacji nowych: stacji benzynowych, punktów przeładunku paliw, rurociągów do ich transportu itp., magazynów chemicznych substancji toksycznych, ferm przemysłowej hodowli zwierząt, nowych składowisk odpadów, wylewisk odpadów, mogilników;
- budowy nowych osiedli o zwartej zabudowie, jeśli ta zabudowa powoduje ograniczenie infiltracji opadów atmosferycznych na powierzchni większej niż 20% osiedla;

- zakaz odprowadzania surowych ścieków do gruntu oraz wód powierzchniowych, rolniczego wykorzystania ścieków, budowania osiedli budownictwa jednorodzinne bez sieci kanalizacji mającej ujście w oczyszczalni ścieków;
- zakaz dokumentowania nowych surowców skalnych występujących poniżej zwierciadła wód podziemnych.

W strefie szczególnej ochrony B za najważniejsze z punktu widzenia planowania przestrzennego uważa się:

- zakaz nowych, dużych obiektów przemysłowych uciążliwych dla środowiska;
- zakaz odprowadzania surowych ścieków do gruntu oraz wód, rolniczego wykorzystania ścieków – jeśli mogą zagrozić wodom podziemnym;
- zakaz lokalizacji nowych bezściółkowych ferm hodowli zwierząt, magazynów substancji ropopochodnych i chemicznych, dużych stacji paliw;
- budowy nowych wodociągów wiejskich bez kanalizacji i oczyszczalni ścieków.

Wschodnia część gminy położona jest w zasięgu GZWP Niecka Radomska, dla którego sporządzono w 2011 r. dokumentację hydrologiczną. Wyznaczono strefy, spośród których na terenie gminy występuje jedynie strefa B – tereny podatne na zanieczyszczenia w stopniu średnim. W strefie B obowiązują m.in. wymogi:

- zakaz składowania lub przechowywania odpadów promieniotwórczych, lokalizowania podziemnych składowisk odpadów;
- zaleca się wyznaczenie obszarów zwartej zabudowy w celu wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni dla ścieków komunalnych;
- intensyfikacja programu szkolenia rolników w zakresie stosowania dobrych praktyk w użytkowaniu i przechowywania nawozów;
- systematyczna kontrola stanu i funkcjonowania przydomowej gospodarki ściekowej oraz rygorystyczne egzekwowanie wymogów prawnych w tym zakresie.

Podsumowanie

Wody powierzchniowe w gminie stanowią istotny potencjał – rzeki Dobrzyca i Radomka zasilają stawy rybne, na Radomce zbudowano zbiornik retencyjny – jedną z największych atrakcji regionu. W gminie na Radomce i Wiązownicy znajdują się również małe elektrownie wodne. Zagrożenie powodziowe jest obecnie w znacznej mierze regulowane, z uwagi na budowę zbiorników Domaniów i Jagodno.

Wody podziemne głównych zbiorników wód podziemnych są silnie narażone na przenikanie zanieczyszczeń z powierzchni, ok. 2/3 gminy znajduje się w granicach stref ochronnych, nakładających liczne restrykcje w zakresie lokalizacji przedsięwzięć, gospodarki ściekami i rolnictwa. Najbardziej wrażliwe są rejony Domaniowa, Starego Młyna, Gaczkowic i Krzyszkowic.

7.6 Warunki klimatyczne

Pod względem klimatycznym obszar gminy znajduje się (wg Gumińskiego) w radomskiej dzielnicy klimatycznej charakteryzującej się korzystnymi warunkami klimatycznymi. Indywidualność tej dzielnicy zaznacza się w rozkładzie elementów termicznych. Jest to obszar wyraźnie cieplejszy w stosunku do terenów położonych na północ i na wschód. Charakterystyka wybranych elementów klimatu przedstawia się następująco:

– średnia roczna temperatura powietrza	7,5°
– ilość dni mroźnych w roku	< 50
– ilość dni z przymrozkami w roku	115–117
– czas zalegania pokrywy śnieżnej	60 dni
– okres wegetacyjny	210 dni
– średnia roczna wilgotność względna	78%
– średnia roczna ilość dni z mgłą	52,7

- średnie roczne zachmurzenie nieba 6,4
- średnie roczne opady atmosferyczne 580 mm

W granicach gminy lokalne warunki klimatyczne są zależne od ukształtowania terenu, a także jego pokrycia. Ze względu na rzeźbę możemy wyróżnić klimat dolin i obszarów płaskich, wysoczyznowych. Pod względem zagospodarowania terenu największy wpływ mają duże kompleksy leśne i tereny zabudowane. Lokalne warunki przedstawiają się następująco:

- obszary doliny Radomki, w mniejszym stopniu również pozostałych dolin i obniżeń, charakteryzuje się niekorzystnymi warunkami – jest podatny na spływ wychłodzonego powietrza i tworzenie się zastoisk. Są to tereny niekorzystne dla lokalizacji zakładów przemysłowych emitujących znaczne ilości zanieczyszczeń do atmosfery. Z uwagi na częstsze występowanie przymrozków są to tereny niewłaściwe pod uprawę roślin mało odpornych na spadki temperatury powietrza poniżej zera. W dolinach chłodne powietrze spływa grawitacyjnie – w przypadku Radomki w kierunku SW→NE. Na wysokości Przytyka dolina najpierw rozszerza się a potem mocno zwęża, co w połączeniu z obecnością relatywnie zwartej zabudowy grozi tworzeniem tym większych zastoisk, w zimie dodatkowo gromadzić się mogą zanieczyszczenia powietrza pochodzące z ogrzewania budynków.
- niezalesione wysoczyzny o mało zróżnicowanej rzeźbie charakteryzują się również niebezpieczeństwem wystąpienia przymrozków o lokalnym zasięgu, co warunkowane jest możliwościami wymiany ciepła między powietrzem a glebami, z drugiej strony możliwościami przewietrzania są tu na ogół korzystne.
- duże obszary zadrzewione powoli wypromieniowują ciepło podłoża ze względu na osłonięcie przez okapy drzew. Las wiosną i jesienią zmniejsza częstotliwość przymrozków, wpływa również na wzrost wilgotności powietrza. Zwarte kompleksy leśne modyfikują prędkość i kierunek wiatru.
- obszary zabudowane – głównie Przytyk i Podgajek – charakteryzują się na ogół wyższą temperaturą z uwagi na duże ilości sztucznego ciepła pochodzącego z ogrzewania, klimatyzacji, procesów produkcyjnych, ruchu ulicznego itp., większe pochłanianie promieniowania słonecznego oraz mniejsze niż na terenach otwartych działanie procesów chłodzących – głównie wiatru. Zmniejszenie prędkości wiatru powoduje również zagrożenie wysokimi stężeniami zanieczyszczeń – przemysłowych, komunikacyjnych, a przede wszystkim z niskiej emisji.
- obszary wokół zbiornika Domaniów – zbiornik wywiera istotny wpływ na lokalne warunki klimatyczne. Strefa oddziaływania zbiornika Domaniów prognozowana jest średnio na ok. 1 km licząc od linii brzegowej. Zbiornik wywiera łagodzący wpływ na warunki termiczne, a w czasie jesieni wpływa na wydłużenie okresu bezprzymrozkowego.

W ostatnich kilkunastu latach zwraca się uwagę na wzrost intensywności ekstremalnych zjawisk klimatycznych (gwałtowne i intensywne opady, silne wiatry, gradobicia, tornada, susze, silne mrozy) oraz rozmiarów zniszczeń, jakie one wyrządzają, jest to jednak trend globalny związany z ocieplaniem klimatu. Przewiduje się zwiększenie liczby dni upalnych oraz częstsze i dłuższe susze, spowodowane dużym parowaniem.

Podsumowanie

Ogólne warunki klimatyczne gminy są korzystne, zarówno dla rolnictwa jak i mieszkalnictwa. Zdecydowanie negatywnymi warunkami charakteryzuje się dolina Radomki – podatna na przymrozki i mgły.

7.7 Szata roślinna

Lasy

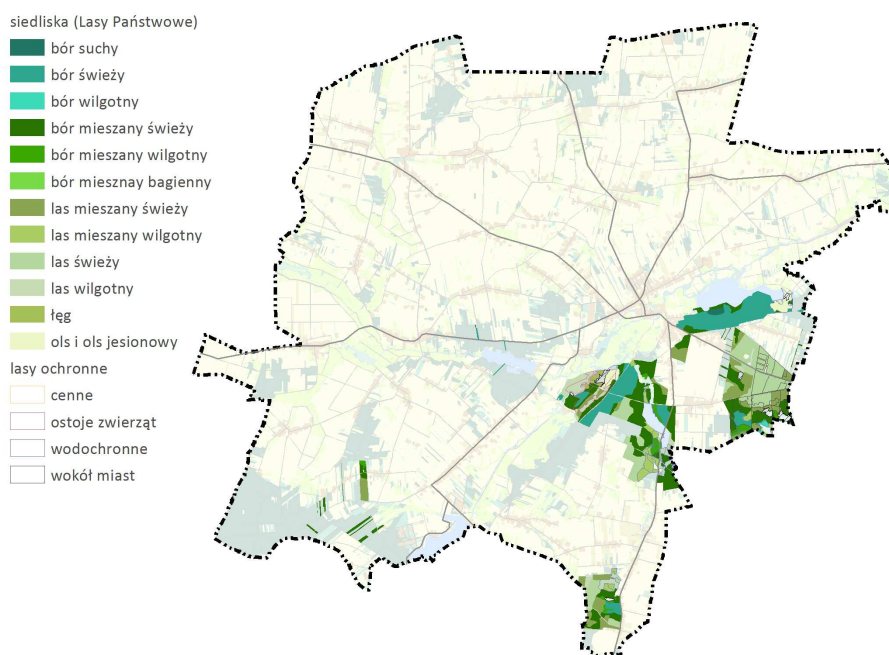
Obszar gminy w podziale przyrodniczo-leśnym należy do mezoregionu Równiny Radomsko-Kozienickiej, będącej częścią Krainy Małopolskiej. Lesistość mezoregionu jest niska (23%), przeważa krajobraz roślinny borów mieszanych i łąk w odmianie mazowiecko-podlaskiej.

Lesistość gminy Przytyk wynosi ok. 18%. Największe kompleksy leśne występują w rejonie Oblasu,

Zameczka, Żmijkowa, Jagodna, Wólki Domaniowskiej i Ostrołęki. W północnej części gminy lasów praktycznie nie ma, ze względu na lepszą warunki rozwoju rolnictwa. Lasy Państwowe obejmują kompleksy w Oblasie, Zameczku i Żmijkowie.

Występują tu niemal wszystkie typy siedlisk leśnych – od suchych i ubogich borów suchych, po podmokłe i żyzne olsy. Najczęściej występującym siedliskiem jest bór świeży porastający tarasy nadzalewowe Radomki, natomiast na wysoczyźnie najczęściej występuje bór mieszany świeży i las świeży. Olsy i łągi występują sporadycznie w dolinach. Wiek drzewostanów leśnych jest zróżnicowany. Bardzo duży udział mają drzewostany młode w wieku do 50 lat, co dotyczy głównie lasów niepaństwowych.

Lasy państwowe gminy odznaczają się dużymi walorami biocenotycznymi – chronią środowisko wodne oraz stanowią atrakcyjne zaplecze rekreacyjne dla okolic Radomia. Jedna trzecia lasów państwowych to lasy ochronne – przeważają lasy wodochronne i wokół miast, występują również cenne fragmenty rodzimej przyrody i ostoje zwierząt.

Rysunek 12 Lasy w gminie Przytyk – Lasy Państwowe i ochronne

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Nadleśnictwa Radom

Pozostałe obszary

Na terenie gminy Przytyk występują zbiorowiska roślinne o charakterze naturalnym, związane z doliną Radomki, oraz o charakterze seminaturalnym – związane z przestrzenią rolniczą.

Zbiorowiska o charakterze naturalnym dotyczą przede wszystkim środowisk wodnych – jest to roślinność drobnych zbiorników – oczek i starorzeczy, szuwały, roślinność tarasów zalewowych. Spośród chronionych siedlisk przyrodniczych należy wymienić występujące w dolinie Radomki:

- zbiorowiska zalewanych mulistych brzegów rzek ze związku *Bidentetion tripartitii* i *Chenopodiion fluviatile*
- niżowe ziołorośla nadrzeczne *Urtico-Calystegietum sepiae* i *Calystegio-Eupatorietum*

Zbiorowiska o charakterze seminaturalnym dotyczą przede wszystkim łąk kośnych, również występują głównie w dolinie Radomki:

- łąki świeże – łąka rajgrasowa *Arrhenatheretum elatioris* i zbiorowiska wiechliny łąkowej i kostrzewy czerwonej *Poa pratensis-Festuca rubra*

- mokra psiara *Nardo-Juncetum squarrosi* i zbiorowiska ze zw. *Violinon caninae*

Parki

Na terenie gminy znajdują się 2 parki dworskie z XIX w. w Krzyszkowicach i Oblasie oraz 2 zabytkowe parki we Wrzeszczowie i Sukowie-Zameczku, które charakteryzują się wartościowym drzewostanem

Park w Krzyszkowicach pochodzi z początku XIX w. Jego powierzchnia wynosi 1,6 ha, z czego wody zajmują 0,5 ha. Park ma bogatą szatę roślinną, obfituje w gatunki egzotyczne i rzadko spotykane. Znajdują się tu pomnikowe okazy wiązu, lipy, topoli. Inne drzewa to olsza czarna, lipa drobnolistna, modrzew, grab, jesion, brzoza brodawkowata, dąb szypułkowy.

Park w Oblasie założono w połowie XIX w. na powierzchni 4,05 ha. Wzdłuż drogi prowadzącej do dworu i dalej do wsi znajduje się aleja kasztanowców. Inna aleja grabowa rozdwaja się i prowadzi do dworu oraz w głąb parku. Ponadto rosną tu: klon zwyczajny, brzoza brodawkowata, grab pospolity, leszczyna, modrzew europejski, dąb szypułkowy.

Park zabytkowy we Wrzeszczowie pochodzi z połowy XIX w., przebudowany został w latach 1936–1939. Część parku o powierzchni 0,9 ha zajęta jest przez obiekty oświatowe, część stanowi pastwisko z pojedynczymi drzewami. Pozostał klomb obsadzony morwami oraz różnymi gatunkami drzew. Rosną 2 okazałe jesiony, z których jeden objęty jest ochroną jako pomnik przyrody. Występują drzewa różnowiekowe, często 50-letnie. Skład gatunkowy drzew i krzewów jest bardzo ubogi.

Park zabytkowy w Sukowie-Zameczku założono w połowie XIX w, na powierzchni 4,5 ha. W parku znajduje się dwór, budynki gospodarcze oraz nowe bloki mieszkalne. Granice parku uległy zatarciu na skutek braku pielęgnacji, teren porastają liczne samosiewy i chwasty. Od wschodu biegnie aleja lipowa, przechodząca od północy w grabową. Drzewostan jest zróżnicowany gatunkowo, występują gatunki rodzime i obce. Najstarszym, drzewem jest dąb szypułkowy objęty ochroną prawną, ponadto znajdują się inne okazałe drzewa – lipy, graby, jesiony. Na skutek braku pielęgnacji, powszechnie występuje klon zwyczajny.

Podsumowanie

Najcenniejszymi obszarami w gminie pod względem występowania zróżnicowanej i cennej roślinności są lasy w rejonie Oblasu i dolina Radomki.

7.8 Fauna

Najcenniejszymi obszarami występowania zwierząt w gminie i w regionie są dolina Radomki i zbiornik Domaniów. Poniższe dane pochodzą z inwentaryzacji opracowanej na potrzeby *Opracowania ekofizjograficznego dla obszaru Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego*.

Radomka płynie dość szeroką doliną, na wielu fragmentach utrzymując charakter rzeki meandrującej, jednak niektóre odcinki są mocno przekształcone np. fragment rzeki z progami wodnymi poniżej zbiornika Domaniów, odcinek pomiędzy Przytykiem a Sukowską Wolą. Radomka zasila kompleksy stawów rybnych pod Przytykiem. W dolinie rzeki znajdują się zespoły podmokłych łąk i zakrzewień oraz starorzecza. Szczególne znaczenie dla bytowania cennej fauny i flory w dolinie mają fragmenty najmniej przekształcone przez człowieka i kompleksy stawów rybnych. O walorach przyrodniczych decyduje też mozaika krajobrazu rolniczego z zadrzewieniami i urozmaiconą strukturą upraw.

Wzdłuż doliny gniazduje wiele gatunków ptaków, m.in. derkacze, zimorodki, żurawie, błotniaki łąkowe, kropiatki, lerki, lelki, ortolany, gąsiorki, jarzębatki, bocian czarny i bąki. Stawy rybne są ostoją m.in. dla rybitw czarnych, rybitw białowąsych, rybitw rzecznych, zielonek i błotniaków stawowych. W samej Radomce żyje rzadki i wrażliwy na zanieczyszczenia i regulacje wód małż – skójka gruboskorupowa, zaś na łąkach w dolinie czerwonończyk nieparek – gatunek motyla chroniony ściśle. Ssaki doliny reprezentowane są przez m.in. bobra i wydrę.

Otoczenie zbiornika Domaniów stanowią głównie bory sosnowe, miejscami z domieszką dębu oraz niewielki fragment lasu łęgowego. W części środkowej i w rejonie zapory do brzegów dochodzą pola oraz zabudowa mieszkalna i rekreacyjna. Brzegi zbiornika, są w znacznej części naturalnie ukształtowane i jedynie

Na terenie Zbiornika i w jego najbliższym sąsiedztwie stwierdzono 87 gatunków wodno-błotnych,

w tym lęgowych. Występowały tam: gęsi, płaskonos, świstun, czernica, głowienka, brzegówka, rybołów, kilka gatunków biegusów i ptaków siewkowych oraz mew i rybitw, stwierdzono też: nura, rożeńca, ohara, helmiatkę, podgorzałkę, markaczkę, uhlę, bielaczka, szlachara, bączka, czapłę nadobną.

Podsumowanie

Najcenniejszymi obszarami w gminie pod względem występowania i zróżnicowania fauny są dolina Radomki i Dobrzyca oraz zbiornik Domaniów.

7.9 Powiązania ekologiczne

Obszar objęty opracowaniem położony jest poza korytarzami ekologicznymi wyznaczonymi w ramach ogólnopolskich i europejskich koncepcji (ECONET-PL, Natura2000, PAN). Należy jednak nadmienić, że dolina Radomki stanowi regionalny korytarz ekologiczny, który jest jednym z ogniw łączących węzłowy obszar świętokrzyski z Puszczą Kozienicką, również obszarem węzłowym, oraz dalej – z doliną środkowej Wisły. Dolina Radomki cechuje się wysoką różnorodnością biologiczną – występują tu ekosystemy szuwarowo-torfowiskowe, łąkowo-pastwiskowe, zadrzewienia przywodne i kępowe oraz cenne kompleksy leśne. Dopyły Radomki, przede wszystkim Dobrzyca, stanowią korytarze o znaczeniu lokalnym.

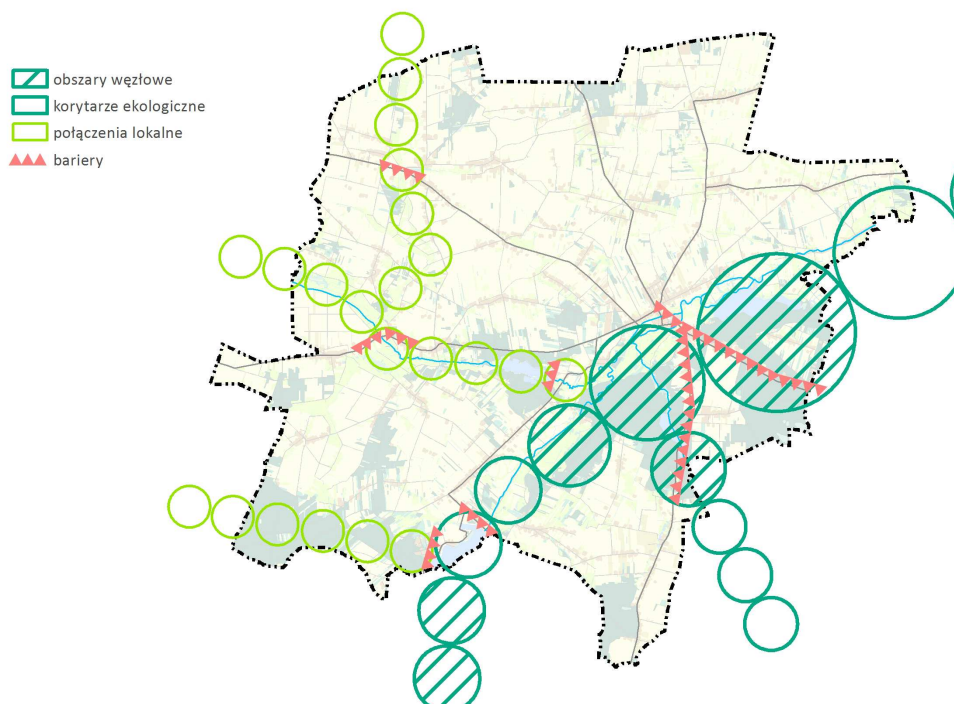
Ograniczeniem dla drożności korytarza jest przede wszystkim zabudowa i drogi. W okolicy Zalewu Domaniowskiego jest to głównie zabudowa letniskowa w pobliżu zbiornika, istotną barierą jest również przegroda rzeki w formie budowli piętrzących (przy zbiornikach Domaniów i Jagodno i w Przytyku). Drugim niewralgicznym miejscem są okolice Przytyka, gdzie zabudowa jest zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki, dodatkowo drogi prowadzone są na groblach i nasypach.

Część terenów gminy została zakwalifikowana do *Sieci wielofunkcyjnych terenów otwartych systemu przyrodniczego (greenbelt) w ramach projektu „Strategia rozwoju miejskiego Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF)”*. W granicach obszaru opracowania dotyczy to doliny Radomki i terenów na południe od niej, z wyjątkiem obszarów zwartej zabudowy. Celem koncepcji *greenbelt* jest stworzenie ciągłości przestrzennej systemu obszarów o ograniczonych warunkach zainwestowania. Ponadto, w ramach prac nad strategią wykonano *Inwentaryzację gatunków wskaźnikowych i rzadkich w obrębie Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF)* – w gminie Przytyk skupiono się głównie na korytarzach ekologicznych Radomki i Dobrzyca i obszarze węzłowym w okolicy Przytyka.

Korytarz doliny środkowej Radomki, ze względu na obecność kompleksów stawów, ma szczególne znaczenie dla awifauny. Takie miejsca mogą być nie tylko dogodnym siedliskiem do wyprowadzania lęgów, ale także pełnić funkcję bezpiecznych przystanków podczas wiosennej i jesiennej migracji. Istotna jest też obecność rozległych podmokłych łąk i rozdrobnionej struktury upraw, co stwarza dogodne warunki m.in. dla derkaczy, czajek pokląskw, gąsiorków, świergotków łąkowych, dziwonii, krwawodziobów i strumieniówek. Obecne tu lasy zasiedlane są z kolei przez zespół leśnych gatunków ptaków – myszołowy, dzięcioły duże, dzięcioły czarne, świergotki drzewne. System podmokłych siedlisk w Dolinie Radomki stwarza też bardzo dobre warunki dla rozrodu i migracji płazów.

Na obszarze korytarza Dobrzyca liczne są siedliska podmokłe, zwłaszcza w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych. Szczególnie jest to ważne dla występowania i wędrówek płazów (gatunki z grupy żab brunatnych i zielonych, ropuchy szare i rzekotki drzewne). Kompleksy tamtejszych łąk są obszarami lęgowymi dla pokląskw, derkaczy i czajek.

Obszar węzłowy Przytyk dolinę Radomki wraz z przyległymi ciekami wodnymi (m.in. Dobrzyca, Wiązownica) z występującą tam mozaiką zwartych lasów, zadrzewień i zakrzewień oraz jeden z większych w środkowej części doliny Radomki Kompleks leśny Oblas. Tylko na tym fragmencie doliny Środkowej Radomki zachowały się osobliwe formy erozji (przez meandrującą rzekę) starszego poziomu tarasowego prowadzące do powstania skarp o wysokości 4–5 m – odcinek Radomki w rejonie Starego Młyna jest ostatnim przykładem naturalnego biegu rzeki w jej środkowym odcinku. W rejonie Przytyka dolina tworzy natomiast płytką nieckę z ujściami Wiązownicy i Dobrzyca. Teren ten zasługuje na uwagę nie tylko ze względu na wysokie walory krajobrazowe, ale także na obecność mozaiki środowisk jak i miejsce rozrodu cennych gatunków zwierząt uznanych za zagrożone i wymienionych m.in. w Dyrektywie Siedliskowej lub w Europejskiej i Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Występuje tu m.in.: derkacz, zimorodek, strumieniówka, dziwonnia, kszczyk, rycyk, krwawodziób, brodziec piskliwy.

Rysunek 13 System połączeń ekologicznych w gminie Przytyk

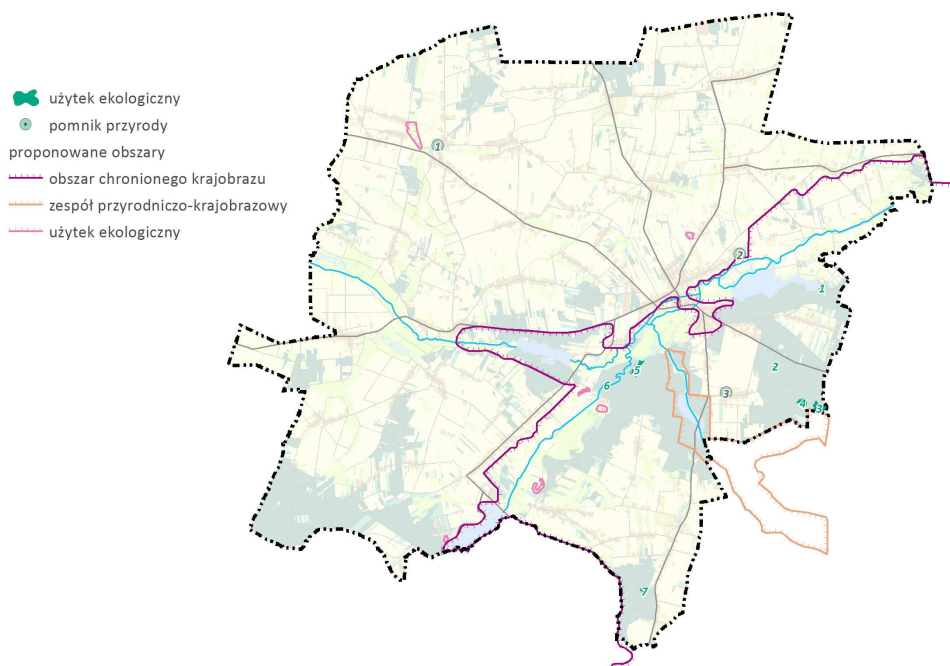
źródło: opracowanie własne na podstawie Opracowania ekofizjograficznego dla obszaru ROF

Podsumowanie

Przez teren gminy przebiega ważny dla regionu korytarz – dolina Radomki, która w okolicach Przytyka – ujście Wiązownicy i Dobrzycy – jest również obszarem węzłowym. Korytarz jest drożny, jednak zabudowa w Przytyku i w rejonie zalewu Domaniowskiego stanowi istotne przeszkody. Ponadto drogi przecinające korytarz są miejscami potencjalnych kolizji zwierząt z samochodami. Pozostałe ciekły również stanowią lokalne połączenia ekologiczne.

7.10 Formy ochrony przyrody na terenie gminy

W granicach gminy Przytyk, ani w bezpośrednim sąsiedztwie, nie występują wielkoobszarowe formy ochrony przyrody, takie jak obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu itp. W gminie znajdują się jedynie użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Rysunek 14 Lokalizacja pomników przyrody i użytków ekologicznych oraz proponowanych form ochrony przyrody
źródło: opracowanie własne, dane SWDE

Użytki ekologiczne

Tabela 2 Wykaz użytków ekologicznych na terenie gminy Przytyk

(źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Warszawa, stan na grudzień 2015)

lp.	nazwa	powierzchnia	opis	lokalizacja	akt prawny
1	użytek 139	1,29 ha	bagno	Oblas, dz. ew. 480, oddział leśny 34b	
2	użytek 140	1,48 ha	silnie wilgotne zagłębienie terenu	Oblas, dz. ew. 489, oddział leśny 43k	Rozporządzenie Nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 lipca 2005r. w sprawie użytków ekologicznych (DUWM.2005.175.5572)
3	użytek 141	4,18 ha	bagno	Oblas, dz. ew. 490, oddział leśny 44f, g, k	Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lipca 2007r. zmieniające rozporządzenie w sprawie użytków ekologicznych (DUWM.2007.138.3651)
4	użytek 142	2,68 ha	bagno	Oblas, dz. ew. 491, oddział leśny 45g, h, i	Obwieszczenie Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 lipca 2009r. w sprawie ogłoszenia wykazów aktów prawa miejscowego wydanych na podstawie przepisów zmieniających ustawę o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (DUWM.2009.112.3235) załącznik lp. 61; 95
5	użytek 143	4,20 ha	nieużytkowana łąka	Oblas, dz. ew. 497, oddział leśny 49g	
6	użytek 144	0,38 ha	starorzecze rzeki Radomki zalewane wodą	Oblas, dz. ew. 504, oddział leśny 55h	
7	użytek 145	1,13 ha	silnie wilgotne zagłębienie terenu	Krzyszkowice, dz. ew. 441, oddział leśny 63d	

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Przytyk ochroną w postaci pomnika przyrody objęto 3 obiekty – drzewa.

Tabela 3 Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Przytyk

(źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Warszawa, stan na grudzień 2015)

lp.	rodzaj	opis	miejsowość	bliższa lokalizacja	akt prawny obowiązujący
1	drzewo	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> obwód: 325 cm wysokość: 21	Wrzeszczów	park	
2	drzewo	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> obwód: 380 cm wysokość: 25	Suków- Zameczek	park	Rozporządzenie Nr 63 Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 października 2008 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu radomskiego (DUWM.2008.194.7024)
3	drzewo	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> obwód: 270 cm wysokość: 21	Oblas	park	

Projektowane formy ochrony przyrody

W nawiązaniu do Zintegrowanego programu zarządzania zasobami przyrodniczymi i wodnymi Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz innych dokumentów planistycznych wskazuje się następujące projektowane formy ochrony:

- Radomski Obszar Chronionego Krajobrazu – obejmuje wschodnią i południowo-wschodnią część gminy (w granicach Radomskiej Sieci Terenów Otwartych *greenbelt*). Celem jego powołania jest ochrona siedlisk dolinnych, leśnych, łąkowych i rolniczych cechujących się wysoką bioróżnorodnością;
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Dobrzycy” – obejmuje dolinę rzeki Dobrzycy i kompleks stawów rybnych z przyległymi łąkami, olsami, łągami oraz fragmentami borów mieszanych świeżych;
- 18 pomniki przyrody – 45 drzew i 1 głąz narzutowy;
- 6 użytków ekologicznych
  - „Wola Wrzeszczowska” – mozaika siedlisk związanych z obszarami podmokłymi, miejsce występowania cennych gatunków ptaków i płazów,
  - „Starorzecze Młodnice” – fragment starorzecza Radomki z otaczającym kompleksem leśnym,
  - „Staw Zameczek” – śródpolne oczko wodne z otaczającą roślinnością, miejsce występowania cennych gatunków ptaków i płazów,
  - „Starorzecze Stary Młyn” – starorzecze rzeki Radomki, wraz z roślinnością szuwarowo-torfowiskową,
  - „Starorzecze Domaniów” – starorzecze w dolinie rzeki Radomki ze zbiorowiskami łąk wilgotnych i roślinnością szuwarową, istotne miejsce występowania płazów,
  - „Staw Wólka Domaniowska” – obejmuje zbiornik śródleśny, miejsce występowania cennych gatunków roślin i płazów.

Podsumowanie

Obecnie na terenie gminy nie występują wielkopowierzchniowe formy ochrony przyrody, jednak południową część gminy wskazywana jest do objęcia ochroną poprzez utworzenie obszaru chronionego

krajobrazu. Jest to typ obszaru o umiarkowanym reżimie ochronności.

7.11 Zasoby krajobrazowe

Doliny Radomki i Wiązownicy wyraźnie dzielą obszar gminy na części o odmiennym krajobrazie. Północny fragment gminy jest płaską wysoczyzną polodowcową, Teren jest wykorzystywany rolniczo do uprawy zbóż, roślin okopowych i warzyw w licznych tunelach. Pośród agrocenoz występują rozproszone niewielkie młode lasy, zagajniki, zadrzewienia śródpolne, rzadziej łąki z zarastającymi oczkami wodnymi. Południowa część gminy wykazuje większą różnorodność krajobrazową. Wyraźnie zarysowujące się dolina Radomki ze stromymi zboczami, licznymi starorzeczami, stawami hodowlanymi i zbiornikiem Domaniów, rozległymi zbiorowiskami łąkowo-pastwiskowymi oraz większe kompleksy leśne ze starym drzewostanem są elementami wpływającymi na atrakcyjność krajobrazu.

Podsumowanie

Wartości ekologiczne oraz krajobrazowe południowej części gminy są przesłanką do objęcia ich ochroną w formie obszaru chronionego krajobrazu czy zespołów przyrodniczo krajobrazowych.

8 Stan zasobów i funkcjonowanie środowiska

Z punktu widzenia zdrowia ludzi najistotniejsze znaczenie mają zanieczyszczenia wody pitnej, w mniejszym stopniu zanieczyszczenia powietrza. Dla funkcjonowania ekosystemów podstawowe znaczenie mają zanieczyszczenie powietrza lub wód powierzchniowych, wpływające na procesy życiowe roślin i zwierząt, oraz zmieniające stan środowiska, takie jak eutrofizacja, powodująca niekorzystne zmiany w ekosystemie wód, zakwaszenie oraz uciążliwości powodowane hałasem.

8.1 Stan środowiska

Z punktu widzenia zdrowia ludzi najistotniejsze znaczenie mają zanieczyszczenia wody pitnej, w mniejszym stopniu zanieczyszczenia powietrza. Dla funkcjonowania ekosystemów podstawowe znaczenie mają zanieczyszczenie powietrza lub wód powierzchniowych, wpływające na procesy życiowe roślin i zwierząt, oraz zmieniające stan środowiska, takie jak eutrofizacja, powodująca niekorzystne zmiany w ekosystemie wód, zakwaszenie oraz uciążliwości powodowane hałasem.

Powietrze atmosferyczne

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska oceny stanu powietrza dokonywane są w ramach państwowego monitoringu środowisk. Oceny dokonuje się w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa mazowieckiego wydzielone zostały 4 strefy, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 sierpnia 2012 roku w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza. Gmina Przytyk została zaliczona do strefy mazowieckiej.

Tabela 4 Wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia ludzi i roślin

(źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2014. WIOŚ Warszawa, 2015)

	symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń											
	NO ₂ ¹	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM ₁₀	PM _{2,5}	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
ze względu na ochronę zdrowia ludzi	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	A/D2
ze względu na ochronę roślin	A	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	A/D2

Gdzie:

- klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;
- klasa B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń przekraczały poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczały poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- klasa C – jeżeli stężenie zanieczyszczeń przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony;
- klasa D1 – jeżeli stężenia ozonu nie przekraczały poziomu celu długoterminowego;
- klasa D2 – jeżeli stężenia ozonu przekraczały poziom celu długoterminowego.

W strefie mazowieckiej nie notuje się wielu przekroczeń stężeń substancji chemicznych i pyłów, jednak przekroczenia pyłu zawieszonego 2,5 i benzoapirenu należą do najgroźniejszych.

Wody powierzchniowe

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne. Badania prowadzone przez WIOŚ Warszawa mają na celu przede wszystkim dostarczenie wiedzy o stanie ekologicznym (lub potencjalnie ekologicznym) i stanie chemicznym rzek w województwie, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczach, w tym do ich ochrony przed eutrofizacją i zanieczyszczeniami antropogenicznymi. Oceny wód dokonano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545).

W granicach gminy monitoringiem została objęta jedna rzeka – Radomka. Pomimo korzystnych ogólnie wyników jej stan uznany został zły, ze względu na średnioroczne przekroczenia zawartości substancji chemicznych.

Tabela 5 Ocena stanu wód powierzchniowych

źródło: WIOŚ Warszawa, Monitoring rzek w latach 2010-2014

	stan elementów biologicznych	stan elementów hydromorfologicznych	stan elementów fizykochemicznych	stan/potencjał ekologiczny	stan chemiczny	stan ogólny
Radomka od Szabasówki do Mlecznej	dobry	dobry	dobry	dobry	poniżej stanu dobrego (przekroczenia średnioroczne)	zły

¹ dla roślin NO_x

Jednolitą częścią wód powierzchniowych jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych: jezioro, sztuczny zbiornik wodny, ciek a także fragment morskich wód wewnętrznych itp. Większe cieki dzielone są na mniejsze odcinki stanowiące JCWP. Na obszarze objętym opracowaniem występuje 5 JCWP. Zgodnie z Programem wodno-środowiskowym kraju dla żadnej z JCWP nie istnieje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych. Zły stan wynika z oceny łącznej stanu chemicznego jak i ekologicznego.

Tabela 6 Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych w gminie Przytyk
(źródło: Program wodno-środowiskowy kraju)

nazwa i kod jcwp	status	ocena stanu	ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Radomka od Szabasówki do Mlecznej PLRW200019252599	silnie zmieniona część wód	zły	niezagrożona
Dobrzyca PLRW2000172687289	naturalna część wód	zły	niezagrożona
Wiązownica PLRW200017252499	naturalna część wód	zły	niezagrożona
Stara rzeka PLRW200017252552	naturalna część wód	zły	niezagrożona
Dopływ spod Sewerynowa PLRW200062541714	naturalna część wód	zły	niezagrożona

Jakość wód podziemnych

Podstawowymi kierunkami środowiskowymi w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych jest utrzymanie lub poprawa ich jakości w celu zachowania dobrego stanu ilościowego oraz chemicznego.

Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) są jednostkami hydrogeologicznymi. Zostały one wyodrębnione na podstawie systemów krążenia wód przypowierzchniowego poziomu wodonośnego. Gmina Przytyk położona jest w zasięgu 3 JCWPd: nr 99, 100 i 102. Zgodnie z Programem wodno-środowiskowym kraju wody wszystkich JCWPd są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych w aspekcie ilościowym, jednak zagrożenia te pochodzą spoza terenu gminy.

Tabela 7 Charakterystyka JCWPd (źródło: Program wodno-środowiskowy kraju)

JCWPd	ocena stanu		ocena ryzyka	uzasadnienie
	ilościowego	chemicznego		
99	dobry	dobry	zagrożony	odwodnienie planowanej kopalni „Głowaczów”
100	zły (w subczęści)	dobry	zagrożony	odwadnianie kopalni od „Wierzbica”; znaczny pobór wód podziemnych dla zaopatrzenia ludności w Radomiu
102	zły (w subczęści)	dobry	j.w.	

Przekształcenia powierzchni ziemi

Eksploatacja złóż na terenie gminy obecnie prowadzona jest jedynie w Sukowskiej Woli. Odkrywkowy system wydobywania powoduje trwałe przekształcenia terenu i szereg zmian w środowisku naturalnym tj.: powstanie wyrobisk, hałd, odpadów przerobczych i złożowych, czasami osuszanie gruntów lub zanieczyszczenie wód. Należy jednak podkreślić, że wyrobisko złoża Borki jest stosunkowo niewielkie, niezagłębione – skutki eksploatacja są relatywnie nieduże dla środowiska i krajobrazu.

Innymi przekształceniami terenu są niewielkie zwykle deniwelacje działek, podcięcia zboczy przy drogach itp. W Przytyku w dolinie Radomki wykonano nasypy, na których zlokalizowana jest centralna część miejscowości.

8.2 Odporność środowiska na degradację i zdolności do regeneracji

Na terenie gminy najmniejszą odpornością na oddziaływanie antropogeniczne charakteryzują się obszary dolinne. Na obszarze objętym opracowaniem występują doliny rzeki Radomki, Dobrzycy Wiązownicy oraz dolinki mniejszych cieków. W dolinach rzecznych wody gruntowe wraz z wodami powierzchniowymi i istniejącą roślinnością tworzą ściśle powiązany i bardzo wrażliwy na degradację zespół. Zaburzenie funkcjonowania choćby jednego z tych elementów powoduje natychmiastowe niekorzystne zmiany w pozostałych. Z tego względu doliny i obniżenia powinny podlegać szczególnej ochronie. Szkodliwe dla funkcjonowania dolin są przede wszystkim: lokalizacja zabudowy kubaturowej oraz rolnictwo – stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin.

Odporność na degradację ekosystemów leśnych zależy jest przede wszystkim od wieku drzewostanów, powierzchni lasu, jak również rodzaju siedliska. Im starszy las i im bardziej żyzne siedlisko, tym większa jego odporność. Bardziej odporne są również duże zwarte kompleksy. W północnej części gminy lasy stanowią niewielkie fragmenty oderwane od większych kompleksów, presja na te siedliska jest bardzo duża.

Gleby na terenie objętym opracowaniem, z uwagi na dość płaskie ukształtowanie nie są narażone erozję wodną, jednak erozja wietrzna stanowi istotne zagrożenie, zwłaszcza że pola mają duże powierzchnie i nie są chronione przed wiatrem przez zadrzewienia.

Elementem charakteryzującym się bardzo wysoką zdolnością do regeneracji jest powietrze atmosferyczne. Do likwidacji jego zanieczyszczenia wystarczy likwidacja źródeł. Ponadto źródeł zanieczyszczeń powietrza jest w gminie niewiele – komunikacja jest średnio intensywna, dominuje zabudowa jednorodzinna, nie stwierdzono ponadnormatywnych emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Można stwierdzić, że na terenie gminy wymienione wyżej elementy tworzące strukturę otwartej przestrzeni przyrodniczej użytkowane są na ogół zgodnie ze swoim przeznaczeniem, miejscami podlegają jednak presji antropogenicznej. Najsilniejszą presją jest urbanizacja i rolnictwo. Doliny są mało zabudowane z uwagi na niekorzystne warunki podłoża i płytko zalegające wody gruntowe a także z uwagi na zagrożenie powodziowe. Wyjątek stanowi rejon Przytyka, gdzie nadsypano teren i zabudowa wkracza w dolinę, stanowiąc istotne zagrożenie dla jej funkcjonowania jako korytarza ekologicznego. Podobnymi barierami są okolice zapory zbiornika Domaniów i Jagodno, zmieniające reżim hydrologiczny rzeki i modyfikujące warunki w dolinie.

8.3 Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym bioróżnorodności

Gmina Przytyk, mimo przekształceń środowiska przyrodniczego związanych z rolnictwem, urbanizacją oraz budową infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, posiada tereny szczególnie cenne przyrodniczo, występujące przede wszystkim w centralnej i południowej części gminy. Część północno-zachodnia, ze względu na rolnicze wykorzystanie, została intensywnie zainwestowana a w krajobrazie jednym z dominujących elementów są tunele foliowe do uprawy warzyw.

Szczególnie cennymi obszarami są doliny rzeczne Radomki i Dobrzycy, w których zachowały się siedliska łąkowe, olsy, starorzecza, występują tu również stawy rybne, które obecnie wzbogacają krajobraz ekologiczny okolicy. Doliny są mało zabudowane z uwagi na niekorzystne warunki podłoża i płytko zalegające wody gruntowe a także z uwagi na zagrożenie powodziowe. Wyjątek stanowi rejon Przytyka, gdzie nadsypano teren i zabudowa wkracza w dolinę, stanowiąc istotne zagrożenie dla jej funkcjonowania jako korytarza ekologicznego. Podobnymi barierami są okolice zapory zbiornika Domaniów i Jagodno, zmieniające reżim hydrologiczny rzeki i modyfikujące warunki w dolinie.

9 Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Wieloletnie prace nad poprawą jakości środowiska od lat przynoszą efekty i można spodziewać się dalszych postępów, szczególnie w zakresie:

- rozbudowy infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki ściekowej;

- ograniczenia działalności przedmiotów gospodarczych nie spełniających obowiązkowych standardów jakości środowiska.

Dla terenu gminy obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przytyk, przyjęte uchwałą nr XII/65/99 Rady Gminy Przytyk z dnia 9 grudnia 1999 r. (ze zmianami punktowymi). Na podstawie ww. dokumentu planistycznego i powstających w zgodności z nim miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, będzie następował rozwój przestrzenny gminy, w tym zabudowa terenów zgodnie z określonymi funkcjami. W przypadku powstania nowej zabudowy na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną przewiduje się powstawanie nowych źródeł punktowych potencjalnego zanieczyszczenia środowiska wodnego, w przypadku zastosowania nieszczelnych szamb na ścieki komunalne.

Ponadto w 2001 r. powstał zbiornik Domaniów a w 2015 r. zbiornik Jagodno. Przewiduje się rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej w sąsiedztwie obu akwenów, a także zmniejszenie ryzyka powodziowego w dolinie Radomki.

10 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

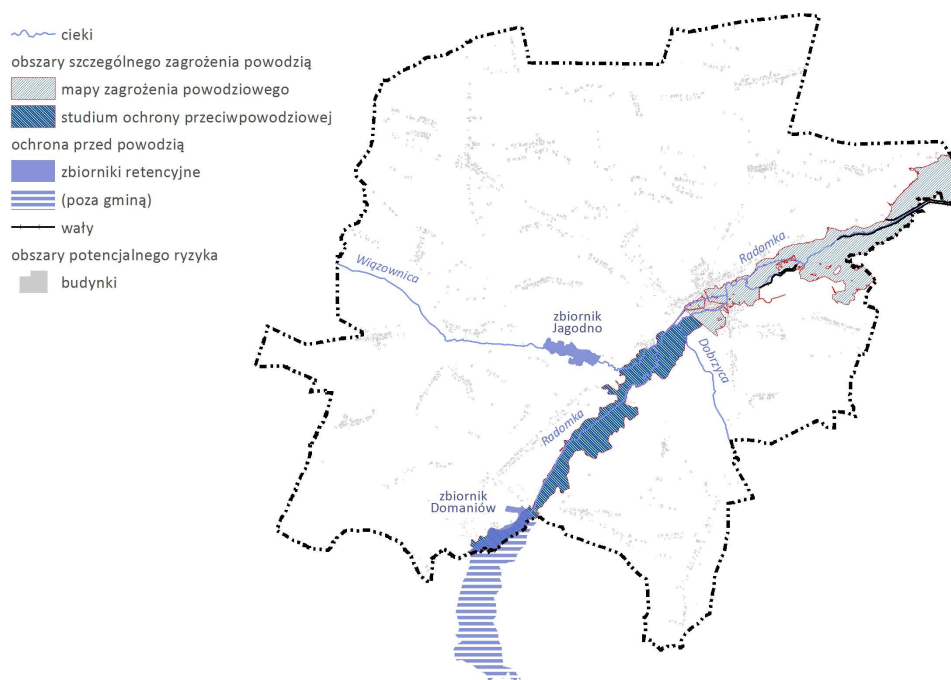
10.1 Identyfikacja głównych zagrożeń

Zagrożenie powodziowe

Rzeka Radomka stanowi zagrożenie powodziowe. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczono na podstawie Map Zagrożenia Powodziowego opracowanych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej oraz na podstawie Studium ochrony przeciwpowodziowej. Mapy zagrożenia powodziowego są nowymi dokumentami, znoszą obszary wyznaczone w studiach ochrony przeciwpowodziowej, jednak w przypadku Radomki zasięg MZP kończy się właśnie na wysokości miejscowości Przytyk. Powyżej Przytyka (w górę cieku) obowiązuje studium.

W zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi $Q=1\%$ (tzw. wody stuletnie) znajdują się grunty w dolinie rzeki, w przypadku obszarów wyznaczonych w MZP wylewy są większe. Są to generalnie tereny niezabudowane, pojedyncze zabudowania zagrożone powodzią znajdują się w Nowym i Starym Młynie oraz w Borowcu. Znacznie trudniejsza sytuacja jest w Przytyku – tu w zasięgu zalewu znajduje się 70 budynków (wszystkich typów) w ok. 30 gospodarstwach.

Radomka praktycznie jest nieobwałowana, jedyne wały znajdują się w okolicy stawów rybnych w Zameczku. Funkcję ochrony przeciwpowodziowej spełniają przede wszystkim dwa zbiorniki retencyjne – Domaniów na Radomce i Jagodno na Wiązownicy. Pierwszy wybudowano przede wszystkim jako zbiornik rekreacyjny i funkcję regulacji przepływów pełni dodatkowo. Zbiornik Jagodno wybudowano głównie jako zbiornik przeciwpowodziowy – po wybudowaniu zbiornika nastąpi zwiększenie retencji wód Wiązownicy, której przepływy kumulowane z wysokimi stanami na rzece Radomce w ostatnich latach powodowały zagrożenie powodziowe dla mieszkańców regionu.

Rysunek 15 Zagrożenie powodziowe w gminie Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych RZGW Warszawa i SWDE

Głównym celem ochrony przeciwpowodziowej jest ograniczenie ryzyka powodziowego. Jest to cel prewencyjny i polega przede wszystkim na unikaniu wzrostu zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, a także określeniu warunków możliwego zagospodarowania pozostałych obszarów zagrożonych wystąpieniem powodzi. Przedstawione zasady wynikają z załącznika nr 2 *Lokalizacyjne i techniczne aspekty zabudowy na obszarach zagrożenia powodziowego – wytyczne do Raportu wskazującego instrumenty zarządzania ryzykiem powodziowym*, opracowanego przez KZGW w ramach projektu *Plany Zarządzania Ryzykiem Powodziowym*.

W obszarach powodziowych najważniejszymi zasadami są:

1. zakaz lokalizacji nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w ramach których gromadzone są substancje chemiczne stanowiące znaczące zagrożenie dla środowiska na skutek uwolnienia w wyniku powodzi – na wszystkich typach obszarów;
2. zakaz lokalizacji zabudowy:
  - obszary o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi 10% – generalny zakaz wszelkiej zabudowy;
  - obszary o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi 1% – warunkowa lokalizacja zabudowy, zakaz lokalizacji nowych budynków o szczególnym znaczeniu społecznym;
3. zakazu prowadzenia upraw w rejonach, gdzie głębokość zalewu wodą 10-letnią jest większa niż 2,0 m; generalnie rekomendowane jest, aby w terenach powodziowych tereny rolnicze wykorzystywać jako trwałe użytki zielone, co jest korzystne ze względu na poprawę retencji wody w dolinie;
4. dostosowanie obiektów istniejących zagrożonych powodzią poprzez otoczenie niskimi obwałowaniami, wyniesienie poziomu parteru w budynkach wykorzystywanych do chowu zwierząt itp.;
5. ocena zasadności wyłączenia i rozbiórki istniejącej zabudowy.

Hałas

Klimat akustyczny w istotny sposób wpływa na warunki bytowania i zdrowie człowieka oraz warunki

życia zwierząt. Hałas stanowi jedno z istotnych zanieczyszczeń środowiska, które w związku z ciągłym rozwojem komunikacji, wzrastającym uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją stale wzrasta. Dopuszczalne poziomy hałasu są regulowane rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Klimat akustyczny na terenie gminy warunkują takie czynniki jak natężenie ruchu i jakość sieci drogowej, w mniejszym stopniu – ilość i zagęszczenie zabudowy, występowanie małych zakładów rzemieślniczych, koncentracja usług turystycznych.

Największe obciążenie ruchem w gminie ma trasa przelotowa prowadząca – droga wojewódzka nr 740 prowadząca z Radomia do Potworowa. Liczba pojazdów jest o połowę większa w kierunku Radomia (6537 pojazdów na dobę na odcinku Zakrzew–Przytyk) niż w przeciwnym (4205 pojazdów na dobę na odcinku Przytyk–Potworów)². Ruch na obu odcinkach jest dość wysoki w porównaniu ze średnią dla tej kategorii dróg, która wynosi 3398 pojazdów. Miejscowościami narażonymi na komunikacyjny są przede wszystkim Przytyk (głównie zabudowa przy rynku) i Wrzeszczów. Możliwości ograniczenia uciążliwości są niewielkie – warianty przeprowadzenia obwodnic dla miejscowości o zwartej zabudowie są nierealne, nie ma również możliwości posadzenia zieleni izolacyjnej. Obiektów produkcyjnych uciążliwych w aspekcie emisji hałasu jest niewiele.

Niska emisja

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja antropogeniczna, w szczególności emisja z sektora bytowego oraz emisja komunikacyjna.

Obszar gminy nie jest zgazyfikowany, na terenie gminy nie występuje również scentralizowany system ciepłowniczy. Znaczny problem w gminie stanowi tzw. niska emisja. W większości budynków indywidualnych użytkowane są kotły węglowe, dla których paliwem jest węgiel (90%). Wykorzystywane są również inne paliwa, tj.: ekogroszek, olej opałowy i gaz, stanowią one jednak mniejszy udział. Na wielkość emisji ma również wpływ stan techniczny urządzeń. W kotłowni wyposażone są jedynie niektóre obiekty gminne i kilka obiektów usługowo-produkcyjnych.

Nie ma możliwości zmiany systemu rozwiązań indywidualnych na sieć ciepłą, dlatego ważne są działania z zakresu modernizacji kotłów, doboru paliw, termomodernizacji budynków i kształtowania zachowań mających na celu ograniczenie emisji. Działania takie są określone w *Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Przytyk na lata 2015–2020*.

Głównymi źródłami przemysłowych zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy są:

- zakład garbarski we Wrzosie,
- zakład przetwórstwa mięsnego w Przytyku,
- produkcja podłóg drewnianych w Oblasie.

Gospodarka ściekowa

Głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych jest nieuregulowana gospodarka ściekowa. Gmina Przytyk ma niewystarczający stopień skanalizowania (około 40%). Aktualnie długość sieci kanalizacyjnej w gminie wynosi 45,6 km, do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania prowadzi 678 przyłączy. Z roku na rok liczba ta wzrasta, co świadczy o rozbudowie sieci kanalizacyjnej oraz chęci przyłączania się do niej mieszkańców. Gmina ma dwie oczyszczalnie ścieków:

- w Wólce Domaniowskiej obsługującą Wólka Domaniowska, Domaniów i Młódnice,
- w kolonii Zameczek obsługującą Przytyk, Podgajek, Piaski i Zameczek.

---

² Pomiar ruchu na drogach wojewódzkich w 2010 r.

Tabela 8 Wykaz oczyszczalni ścieków w gminie i ich charakterystyka

źródło: WIOŚ Warszawa, Wykaz oczyszczalni ścieków komunalnych i przemysłowych

nazwa zarządzającego	rodzaj	miejsowość	odbiornik	RLM	projektowana maksymalna przepustowość [m ³ /d]	projektowa na średnia przepustowość [m ³ /d]	ilość ścieków 2014 [m ³ /d]
Zakład Gospodarki Komunalnej w Przytyku Sp. z o.o.	gminna	Wólka Domaniowska	Radomka/Wisła	1880	365,00	282,00	255,00
Zakład Gospodarki Komunalnej w Przytyku Sp. z o.o.	gminna	Kolonia Zameczek	Radomka/Wisła	2450	300,00	250,00	122,00

Pozostali mieszkańcy korzystają ze zbiorników zamkniętych, tzw. szamb, lub odprowadzają bezpośrednio ścieki do przydrożnych rowów i cieków. Nieszczelność szamb oraz bezpośrednie odprowadzanie ścieków do odbiorników stanowią znaczące zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Sytuacja jest szczególnie groźna w granicach stref krótkiego przenikania zanieczyszczeń do wód podziemnych – głównych zbiorników, w południowej części gminy.

Należy konsekwentnie zwiększać powierzchnię obszarów skanalizowanych (obecnie 40% gospodarstw) i prowadzić kontrolę wywozu nieczystości. Priorytetowa jest rozbudowa kanalizacji w granicach obszaru ochronnego GZWP. Dla miejscowości niepodłączonych do kanalizacji: Posada, Gaczkowice, Stary Młyn, Krzyszkowice – należy opracować analizę możliwości podłączenia tych miejscowości do oczyszczalni ścieków w Wólce Domaniowskiej. W bilansie ścieków na etapie projektowania oczyszczalni w Zameczku uwzględniano miejscowości: Oblas, Stefanów, Żerdź oraz Studzienice – należy dążyć do jak najszybszego podłączenia tych miejscowości do oczyszczalni ścieków.

Zagrożenia dla jakości gleb

Z uwagi na przeważające rolnicze wykorzystanie gleb w gminie Przytyk istotny wydaje się problem ich antropogenezacji. Głównym skutkiem antropogenezacji jest obniżenie zawartości składników pokarmowych w glebie poprzez intensywną uprawę i zbiór planów roślinnych oraz jednostronne przenawożenie gleby. Do tego procesu przyczynia się również ugniatanie gleby przez pojazdy i maszyny rolnicze, nieumiejętnie prowadzone gospodarowanie glebą (zbyt głęboka orka, wypalanie roślinności rozlewanie gnojowicy) oraz wadliwie prowadzone prace melioracyjne.

Obiekty potencjalnie uciążliwe

Przytyk jest gminą rolniczą i nie znajduje się tu wiele obiektów uciążliwych – emitujących hałas czy zanieczyszczenia powietrza (np. zakłady produkcyjne), występuje tu więcej obiektów mogących być zagrożeniem dla wód podziemnych i powierzchniowych (np. stacje benzynowe, ujęcia wód) oraz emitujących odory (np. fermy hodowlane, oczyszczalnie ścieków).

Rysunek 16 Obiekty potencjalnie uciążliwe

źródło: opracowanie własne

11 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym realizowana jest w Polsce między innymi poprzez wprowadzenie w życie odpowiednich aktów prawnych, w tym ustaw i rozporządzeń.

Dokument, którego projekt jest przedmiotem oceny w niniejszej prognozie, tworzy podstawy prawne dla realizacji przedsięwzięć. Ustalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przytyk są zgodne z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego oraz innymi dokumentami strategicznymi o randze krajowej i lokalnej. Do tych dokumentów można zaliczyć również Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju i Politykę Ekologiczną Państwa.

Za istotne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i międzynarodowym, mające znaczenie w skali sporządzanego opracowania, uznano następujące cele:

- utrzymanie norm odnośnie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, określonych w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. oraz odpowiednie rozporządzenia do niej – z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku;
- prawidłowej gospodarki odpadami określonej w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa 27 kwietnia 2001 o odpadach; Program Ochrony Środowiska województwa mazowieckiego o Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego;
- lokalizacji obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko, obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych, optymalizacji potrzeb transportowych, wykorzystywania odnawialnych źródeł energii i zachowania proporcji pomiędzy terenami zainwestowanymi i biologicznie czynnymi zgodnie z Polityką ekologiczną państwa w latach 2009–2012 z

perspektywą do 2016, Dyrektywą 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko oraz Konwencją z Espoo z 1991r. o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym;

- ochrony powierzchni ziemi, racjonalnego gospodarowania i zachowania wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. , Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia i Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 Prawo geologiczne i górnicze;
- ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz prowadzenia odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej określonej w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r., Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej; Ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków i Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- utrzymanie norm odnośnie jakości gleb określonych w przepisach szczegółowych, tj.: Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ustalenia zmiany studium umożliwiają realizację wymienionych powyżej celów. Dzięki odpowiednim rozwiązaniom planistycznym możliwy jest rozwój gospodarczy z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju na terenie Lutomierska.

12 Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z projektowanego przeznaczenia terenu pod funkcje określone w projekcie studium, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii.

Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu zmiany studium na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

12.1 Oddziaływanie na powietrze

Stan czystości powietrza w gminie należy ocenić jako dobry, choć odnotowano przekroczenia stężeń pyłu zawieszonego 2,5 i benzoapirenu, które należą do najgroźniejszych. Odnosi się to do całej strefy mazowieckiej. Podstawowym źródłem zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza jest emisja antropogeniczna pochodząca głównie z sektora bytowego, tzw. emisja niska, i komunikacyjnego, w gminie nie ma istotnych źródeł z działalności przemysłowej. Emisja niska pochodzi głównie z terenów zabudowy mieszkaniowej ogrzewanej indywidualnie, emitowane są głównie: SO₂, NO_x, CO, pyły zawieszone.

Realizacja nowej zabudowy na terenach MU, ML, R, U, UT, US, czyli głównie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, rekreacyjnej i usług nieuciążliwych wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na energię i ciepło. W gminie nie ma scentralizowanego systemu ciepłowniczego, obszar nie jest również zgazyfikowany. Planowane zwiększenie powierzchni terenów zabudowy z dopuszczeniem ogrzewania budynków z indywidualnych źródeł ciepła, może powodować nieznaczny wzrost emisji pyłów i gazów do powietrza, jednakże przy systematycznej modernizacji w zakresie ogrzewania należy się spodziewać minimalizowania negatywnych skutków. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, o charakterze sezonowym, zależnym od warunków atmosferycznych, lokalne. Jednym z kierunków określonych w studium jest ograniczenie niskiej emisji ze spalania węgla w piecach domowych poprzez:

- zmiana systemu ogrzewania z użyciem tradycyjnego paliwa na ekologiczne, wycofanie

z użytkowania kotłów i pieców węglowych o złym stanie technicznym i niskiej sprawności cieplnej;

- modernizacja systemów grzewczych i docieplenie budynków, w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię cieplną;
- popularyzacja energii ze źródeł odnawialnych, przede wszystkim przy wykorzystaniu instalacji kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych – w załączniku graficznym wskazano lokalizację jednego terenu PEV, wskazanego pod produkcję energii z ogniw fotowoltaicznych.

W terenach produkcyjno-usługowych (PU) mogą powstawać obiekty produkcyjne emitujące zanieczyszczenia bezpośrednio lub wpływające na natężenie ruchu samochodowego, tym samym zwiększenie emisji ze spalania paliw. Każdy z nowych obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko powinien przejść procedurę oceny oddziaływania na środowisko w celu wydania decyzji środowiskowej, w której nakłada się na przedsiębiorcę obowiązki związane z ograniczaniem zanieczyszczeń. Nowe obiekty mogą powstawać w Oblasie, przy drodze wojewódzkiej, co jest właściwym miejscem na lokalizację tego typu obiektów, oraz w Krzyszkowicach. W Kaszewskiej Woli teren RU (tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych) obejmuje istniejący obiekt – fermę zwierząt futerkowych, która jest potencjalnym źródłem zanieczyszczeń powietrza – odorów.

Ogólnie plan zakazuje lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w terenach przeznaczonych pod zainwestowanie (oprócz PU, RU, IT), w związku z czym prawdopodobieństwo powstania obiektów uciążliwych jest niewielkie.

Oddzielnym zagadnieniem jest lokalizacja nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 740, która jest inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i wynika bezpośrednio z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego. Przebieg drogi jest wrysowany w studium orientacyjnie, nie jest znany termin jej realizacji. Proponowany przebieg drogi należy ocenić pozytywnie z punktu widzenia redukcji zanieczyszczeń powietrza przez ruch samochodowy – przeprowadzenie drogi poza terenami zwartej zabudowy pozwoli na usprawnienie ruchu i zmniejszenie emisji.

12.2 Wytwarzanie odpadów

W wyniku realizacji ustaleń studium powstanie nowa zabudowa wytwarzająca odpady, jednak nie przewiduje się wytwarzania odpadów innych niż dotychczas wytwarzane w gminie. Stąd nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań realizacji ustaleń studium na środowisko. Odpady będą generowane na terenach zabudowy mieszkaniowej, terenach zabudowy usługowej, czy też terenach produkcyjno-usługowych.

W warunkach wdrożenia działań ustalonych w regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, nowe obszary generujące wytwarzanie odpadów nie będą stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa ekologicznego. Ponieważ projekt studium wprowadza tereny zabudowy, w których wytwarzane będą odpady, można założyć, że oddziaływanie projektowanego dokumentu będzie stałe i lokalne.

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o odpadach, przez odpady komunalne rozumie się odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych, pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład, są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Odpadami tymi są:

- odpady organiczne (domowe odpady organiczne pochodzenia roślinnego i pochodzenia zwierzęcego, ulegające biodegradacji oraz odpady pochodzące z pielęgnacji ogródków przydomowych, kwiatów balkonowych, domowych – ulegające biodegradacji);
- odpady zielone (odpady z ogrodów, parków, targowisk, z pielęgnacji zieleńców miejskich i wiejskich, z pielęgnacji cmentarzy – ulegające biodegradacji);
- papier i karton (opakowania z papieru i tektury, opakowania wielomateriałowe na bazie papieru, papier i tektura – nieopakowaniowe);
- tworzywa sztuczne (opakowania z tworzyw sztucznych, tworzywa sztuczne –

- nieopakowaniowe);
- tekstylia;
- szkło (opakowania ze szkła, szkło – nieopakowaniowe);
- metale (opakowania z blachy stalowej, aluminium, pozostałe odpady metalowe);
- odpady mineralne (z czyszczenia placów i ulic: gleba, ziemia, kamienie itp.);
- drobna frakcja popiołowa (odpady ze spalania paliw stałych w piecach domowych);
- odpady wielkogabarytowe,
- odpady budowlane (odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych – w części wchodzącej w strumień odpadów komunalnych);
- odpady niebezpieczne wytwarzane w grupie domowych odpadów komunalnych.

Zgodnie z obowiązującą od 1 stycznia 2012 r. ustawą o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, zlikwidowano powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami a pozostawiono je na poziomie ogólnokrajowym i wojewódzkim. Można przypuszczać, że w związku z nowymi zasadami odbioru odpadów większość mieszkańców będzie oddawała odpady posegregowane.

12.3 Wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi

Zasady wprowadzanie ścieków do wód i do ziemi określa Prawo wodne. Art. 41 mówi o tym, czego wprowadzane do wód bądź do ziemi ścieki nie mogą zawierać oraz czego nie mogą powodować w wodach, do których są wprowadzane.

Odpowiednia gospodarka ściekami jest kluczowa dla utrzymania czystości wód powierzchniowych i podziemnych, a także gleby. Jest to szczególnie istotne w przypadku gminy Przytyk, ze względu na występowanie w południowej części udokumentowanych głównych zbiorników wód podziemnych. W dokumentacjach tych zbiorników wskazano projektowane obszary ochronne, w granicach których ochrona wód jest priorytetowa. Obszary te nie mają mocy prawnej, jednak na potrzeby planowania przestrzennego należy brać pod uwagę ich wskazania.

Podstawową zasadą jest objęcie jak największej ilości gospodarstw kanalizacją sanitarną. W Przytyku 40% mieszkańców ma dostęp do sieci kanalizacji, planuje się objęcie kolejnych miejscowości, zwłaszcza w południowej części gminy, gdzie występują główne zbiorniki wód podziemnych.

W wyniku realizacji ustaleń projektu studium powstanie nowa zabudowa wytwarzająca ścieki sanitarne. Przy rozbudowie sieci kanalizacji i zachowaniu szczelności zbiorników nie przewiduje się niekontrolowanych wycieków nieczystości do wód i gruntu. Stąd nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań realizacji ustaleń studium na środowisko wodne.

Brak jest podstaw merytorycznych do prognozowania negatywnych znaczących oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne. Bardzo mało prawdopodobne jest wystąpienie oddziaływania bezpośredniego i krótkoterminowego, jednak nie będzie to oddziaływanie znacząco negatywne.

12.4 Przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu, zanieczyszczenie gleb i powierzchni ziemi

Na opracowywanym obszarze studium zakłada przede wszystkim zwiększenie powierzchni zabudowy mieszkaniowej (głównie jednorodzinnej i zagrodowej), usługowej i letniskowej, pozostałe typy zabudowy mają marginalny udział. Prace związane z budową tych obiektów wpłyną w niewielkim stopniu na naturalną rzeźbę terenu. W trakcie ich budowy naruszona zostanie wierzchnia warstwa gruntów w związku z wykonywaniem wykopów fundamentowych, wykopów i nasypów pod urządzenia związane z infrastrukturą oraz przebudowę dróg.

Obecnie eksploatowane jest jedno złożo piasku, w wyniku realizacji ustaleń studium nie przewiduje się innej eksploatacji.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochronie przed zmianą przeznaczenia podlegają grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I–III. Gleby wyższych klas

bonitacyjnych, chronione na mocy ww. ustawy, wymagają zgody Ministra Środowiska na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze. W gminie Przytyk, zwłaszcza w północnej i zachodniej części, odsetek gleb wysokich klas jest duży, planowanie nowej zabudowy z ich pominięciem jest praktycznie niemożliwe.

Standardy jakości gleby i ziemi uwzględniające aktualną i planowaną funkcję terenów są określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi. Przeznaczenie terenu pod funkcje określone w zmianie studium – obszary osadnictwa, nie wiąże się z zanieczyszczeniem gleby lub ziemi pod warunkiem prawidłowej gospodarki odpadami i ściekami. Działania podjęte na terenie gminy w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami są w tym względzie prawidłowe w stosunku do istniejących uwarunkowań.

Zagrożeniem może być możliwość wystąpienia lokalnego skażenia gleb wzdłuż dróg, którego intensywność zależy będzie od natężenia ruchu i ilości stosowanych środków służących do utrzymania dróg (przede wszystkim soli). Dotyczy to przede wszystkim drogi wojewódzkiej nr 740. Skażenie gleb wzdłuż pozostałych dróg – głównie dojazdowych – nie będzie znaczne. Również w trakcie realizacji ewentualnych prac budowlanych może dojść do zanieczyszczenia poprzez składowanie surowców i odpadów budowlanych. Będzie to oddziaływanie średnioterminowe i wtórne.

12.5 Emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych

Hałas

Do oceny hałasu w środowisku zewnętrznym ma zastosowanie *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*.

Tabela 9 Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku w dB z uwzględnieniem obiektów i terenów położonych w gminie Przytyk

rodzaj terenu	drogi lub linie kolejowe		instalacje i pozostałe objekty	
	pora dnia ³	pora nocy ⁴	pora dnia ⁵	pora nocy ⁶
tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej				
tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży	61 dB	56 dB	50 dB	40 dB
tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej				
tereny zabudowy zagrodowej	65 dB	56 dB	55 dB	45 dB
tereny rekreacyjno-wypoczynkowe				
tereny mieszkaniowo-usługowe				

Poziom hałasu na danym terenie w dużej mierze zależy od rodzaju emitora, jego odległości od omawianego terenu oraz stopnia jego urbanizacji. Ochrona przed hałasem polega na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego, a co najwyżej na poziomie tego hałasu oraz zmniejszenie hałasu, co najmniej do poziomu dopuszczalnego, gdy został on przekroczony. Działania te mają na celu zapewnienie jak najlepszego stanu akustycznego środowiska.

Zagrożenie hałasem w gminie wynika w głównej mierze z jego emisji pochodzącej z ciągów komunikacyjnych. Głównym źródłem hałasu jest droga wojewódzka nr 740 prowadząca przez centrum Przytyka i przez inne miejscowości. W studium wskazuje się nowy przebieg drogi wojewódzkiej nr 740, która jest inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i wynika bezpośrednio z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego. Przebieg drogi jest wrysowany w studium orientacyjnie, nie jest znany termin jej realizacji. Proponowany przebieg:

³ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom

⁴ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom

⁵ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym

⁶ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy

- omijałby wszystkie miejscowości gminy Przytyk położone przy drodze wojewódzkiej nr 740: Oblas, Przytyk i Podgajek, Żerdź, Dębę, Wrzeszczów, co korzystnie wpłynęłoby na klimat akustyczny tych miejscowości;
- kolidowałby z zabudowaniami miejscowości: Oblas, Słowików, Wrzeszczów oraz obszarami lasów i dolin cieków, co spowodowałoby uciążliwości związane z hałasem dla innych zabudowań i wpłynęłoby niekorzystnie na korytarze ekologiczne.

Bezpośredni, ale krótkotrwały charakter może mieć uciążliwość akustyczna związana z fazą realizacji obiektów budowlanych w granicach terenów przeznaczonych w studium pod różne funkcje, będzie ona ograniczona do okresu prac budowlanych.

Hałas związany z terenami rolnymi ma charakter sezonowy i wynika on z prowadzenia prac polowych z użyciem ciężkiego sprzętu. Ilość dotychczas generowanego hałasu nie powinna ulec zmianie, studium utrzymuje tereny rolne i jako jeden z kierunków rozwoju gospodarczego gminy wskazuje rolnictwo.

Istotnymi emitorami hałasu mogą być obiekty przemysłowe powstające na terenach PU. W wyniku realizacji ustaleń studium przewiduje się powstanie nowych obiektów produkcyjnych w Oblasie, przy drodze wojewódzkiej, co jest właściwym miejscem na lokalizację tego typu obiektów, oraz w Krzyszkowicach. W obu lokalizacjach obiekty sąsiadują z zabudową mieszkaniowo-usługową MU, konieczne więc będzie zabezpieczenie tej zabudowy przed ewentualnymi uciążliwościami.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne jest to pole elektryczne, magnetyczne lub elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz. Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są: stacje radiowe i telewizyjne, elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, urządzenia radiolokacyjne oraz radionawigacyjne. Dopuszczalny poziom pola elektromagnetycznego w zależności od funkcji obszaru określa szczegółowo rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania i dotrzymywania tych poziomów (Dz. U. 2003, Nr 192 poz. 1883).

Jedynym większym źródłem promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy są stacje transformatorowe i linie średniego lub niskiego napięcia – kablowe lub napowietrzne. Obecny stan oraz układ linii i stacji całkowicie pokrywa zapotrzebowanie na energię elektryczną mieszkańców gminy, zgodnie z planami rozwojowymi PGE Dystrybucja Oddział Skarżysko-Kamienna nie przewiduje się na terenie gminy Przytyk budowy nowych obiektów elektroenergetycznych o napięciu 110 kV i wyższym.

Pole magnetyczne ma zdolność przenikania przez większość obiektów, dlatego jego ekranowanie jest utrudnione. Przepisy odrębne wymagają zachowania pasów technologicznych od linii elektroenergetycznych, o szerokości w zależności od napięcia, w których zakazuje się m.in. lokalizacji miejsc stałego pobytu, a tym samym ogranicza ekspozycję ludzi na promieniowanie, co zapewnia stałą ochronę mieszkańcom.

12.6 Wykorzystanie zasobów środowiska

Do wykorzystywanych w gminie zasobów środowiska należy zaliczyć przede wszystkim:

- lasy, które są wykorzystywane gospodarczo, a także rekreacyjnie;
- gleby, które są wykorzystywane rolniczo;
- wody podziemne – woda do celów komunalnych i gospodarczych;

Projekt zmiany studium w sposób prawidłowy wykorzystuje zasoby środowiska przyrodniczego:

- Studium wyznacza graficznie zasięgi lasów i tylko w niewielkim stopniu (pojedyncze połacie przeznaczone głównie pod rozwój turystyki i rekreacji – UT i ML). Zasady polityki ochrony terenów leśnych to m.in.:
  - ochrona lasów Skarbów Państwa i własności prywatnej przed przeznaczaniem na inne cele (za wyjątkiem okolic zbiornika Domaniów i Jagodno, gdzie dopuszcza się ograniczone wykorzystanie lasów na cele budownictwa letniskowego, zabudowy związanej z turystyką);

- wzmacnianie struktury lasów poprzez dolesianie luk, tworzenie ciągłych ekosystemów leśnych;
- możliwość wykorzystania terenów leśnych na cele rekreacyjne, poprzez wytyczanie ścieżek rowerowych i pieszych oraz wyznaczenie miejsc piknikowych;

Zasady polityki ochrony gleb polegają przede wszystkim na koncentracji zabudowy wokół istniejącej (ograniczanie przeznaczania gruntów rolnych na inne cele), zachowaniu gleb wysokich klas, ochronie użytków zielonych. Na terenach rolnych ZN nie dopuszcza się lokalizacji nowej zabudowy, jedynie modernizację istniejącej.

W studium wskazano ochronę wód podziemnych przede wszystkim zgodnie z zasadami określonymi dla projektowanych obszarów ochronnych głównych zbiorników wód podziemnych. W tym celu jako główny kierunek uznaje się rozbudowę sieci kanalizacji – w pierwszej kolejności w południowej części gminy i wokół zbiornika Jagodno;

Studium wskazuje obszary, na których istnieje możliwość lokalizowania urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – elektrowni fotowoltaicznych, wskazane jest ponadto realizowanie indywidualnych instalacji do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych o mocy nieprzekraczającej 100 kW. Zapisy te pozwalają na wykorzystywanie odnawialnych zasobów środowiska, jakimi są przede wszystkim biomasa i energia słoneczna, do produkcji energii.

Nie przewiduje się przyczynienia się realizacji ustaleń studium do nieosiągnięcia celów środowiskowych – nie ma takiego ryzyka dla żadnej z jednolitych części wód powierzchniowych, natomiast dla jednolitych części wód podziemnych ryzyko wynika z czynników zewnętrznych – odwodnieni kopalni i poborów wody dla wodociągów radomskich. Realizacji ustaleń studium z jednej strony wiąże się ze zwiększeniem poborów wód podziemnych, z drugiej przyczynia do ochrony wszystkich wód – poprzez rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej czy zachowanie otuliny biologicznej cieków w postaci terenów ZN.

12.7 Wpływ na zwierzęta i rośliny

Realizacja ustaleń zmiany studium nie będzie istotnie oddziaływała na zwierzęta i rośliny. Zarówno dla fauny jak i dla flory największym zagrożeniem jest utrata bądź przekształcanie siedlisk. Zmiana studium precyzyjnie wyznacza granice terenów leśnych i zasadniczo nie skutkuje przekształcaniem gruntów leśnych na cele nieleśne (jedynie w okolicach zbiornika Domaniów i Jagodno może dojść do przekształcenia niewielkich płątów lasu i zadrzewień na skutek rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznej tych obszarów). Studium wskazuje na ograniczanie przeznaczania na cele nieleśne, zapobieganie procesom degradacji lasów i przywracanie wartości gruntom zdegradowanym, zapobieganie fragmentacji, zapewnienie możliwości powiększenia powierzchni kompleksów leśnych. Ponadto lasy oraz inne zadrzewienia, w tym otuliny biologiczne cieków, zadrzewienia śródpolne, położone w granicach obszarów wchodzących w sieć korytarzy ekologicznych, powinny podlegać ochronie przed zmianą sposobu użytkowania.

Studium kształtuje zwarte kompleksy zabudowy, który będą oddziaływał na środowisko jedynie lokalnie. Na terenach R może dochodzić do rozpraszania zabudowy ze względu na dopuszczenie lokalizacji nowej zabudowy związanej z rolnictwem. Z punktu widzenia ochrony fauny rozpraszanie zabudowy jest niekorzystne, jednak ze względu na rolniczy charakter gminy jest to rozwiązanie konieczne.

Zajęte pod nową zabudowę tereny nie odgrywają istotnej roli przyrodniczej. Tereny pod planowane tereny zabudowy rekreacji indywidualnej ML, zlokalizowane w Wólce Domaniowskiej, Domaniowie i Młódnicach obejmują swoim zasięgiem zadrzewienia i użytki zielone, więc lokalizacja nowej zabudowy przyczyni się do likwidacji tych siedlisk. Ponadto tereny te znajdują się w granicach korytarzy ekologicznych a zbliżanie się zabudowy do doliny Radomki spowoduje zwężenie jej korytarza. Podobnie niekorzystnie wpłynie zabudowa (MU i UT) wokół zbiornika Jagodno na korytarz ekologiczny Wiązownicy.

Z drugiej strony dla ochrony flory i fauny istotna jest ochrona łąk. Studium rozdziela grunty orne od użytków zielonych i wskazuje tereny zieleni nieurządzone ZN (zwarłe płąty w dolinach cieków) do zachowania i ochrony przed zmianą przeznaczenia i zabudową. Planowane zalesienia ZL mają na celu lepsze wykorzystanie słabych gruntów rolnych i przyczyniają się do wzmocnienia ekologicznej struktury środowiska. Należy jednak krytycznie spojrzeć na niektóre z proponowanych do zalesienia gruntów, szczególnie te, które obejmują użytki

zielone – wprowadzenie zalesień w tych terenach będzie prowadzić do lokalnego obniżenia różnorodności siedlisk.

Z punktu widzenia ochrony roślin i zwierząt małe znaczenie mają obiekty przemysłowe. Nowe większe obiekty na terenach PU mogą powstać w Oblasie przy drodze wojewódzkiej i w Krzyszkowicach. Są to tereny położone w pobliżu dróg, zabudowy i nie powinny mieć dużego znaczenia dla bytowania zwierząt, nie są to też cenne siedliska roślin. W przypadku stwierdzenia, na etapie przeprowadzania procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, iż inwestycja powoduje negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze, należy wykonać działania naprawcze, mające na celu przywrócenie równowagi przyrodniczej na danym terenie. Obiekty produkcji służące produkcji rolniczej mogą powstawać na terenach R, jednak z zastrzeżeniem, że nie będą to obiekty z kategorii przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Ponadto na terenie gminy dopuszczona jest lokalizacja inwestycji fotowoltaicznych o mocy powyżej 100 kW. Duże połacie paneli fotowoltaicznych pokryte sztuczną substancją, umieszczone wśród otwartego krajobrazu, mogą negatywnie oddziaływać na zasoby środowiska (przede wszystkim rośliny, zwierzęta, siedliska i krajobraz). Oddziaływanie w fazie realizacji to przede wszystkim wzrostu emisji zanieczyszczeń do środowiska w postaci pyłów oraz hałasu w wyniku prowadzenia robót i pracą sprzętu budowlanego, a także niewielkie ilości odpadów. Są to działania krótkotrwałe, o niskim natężeniu i ustąpią po zakończeniu prac. W fazie eksploatacji elektrownia fotowoltaiczna nie będzie źródłem hałasu i zanieczyszczeń emitowanych do środowiska, może jednak odstraszać ptaki przez duże odbijające światło powierzchni.

12.8 Wpływ na ekosystemy i różnorodność biologiczną

Różnorodność biologiczną można rozumieć, jako stopień zachowania naturalnie występujących gatunków oraz zbiorowisk, a także ras zwierząt i form roślin. Różnorodność biologiczna występuje, zatem na trzech poziomach organizacji przyrody: ekosystemowym, gatunkowym, genetycznym.

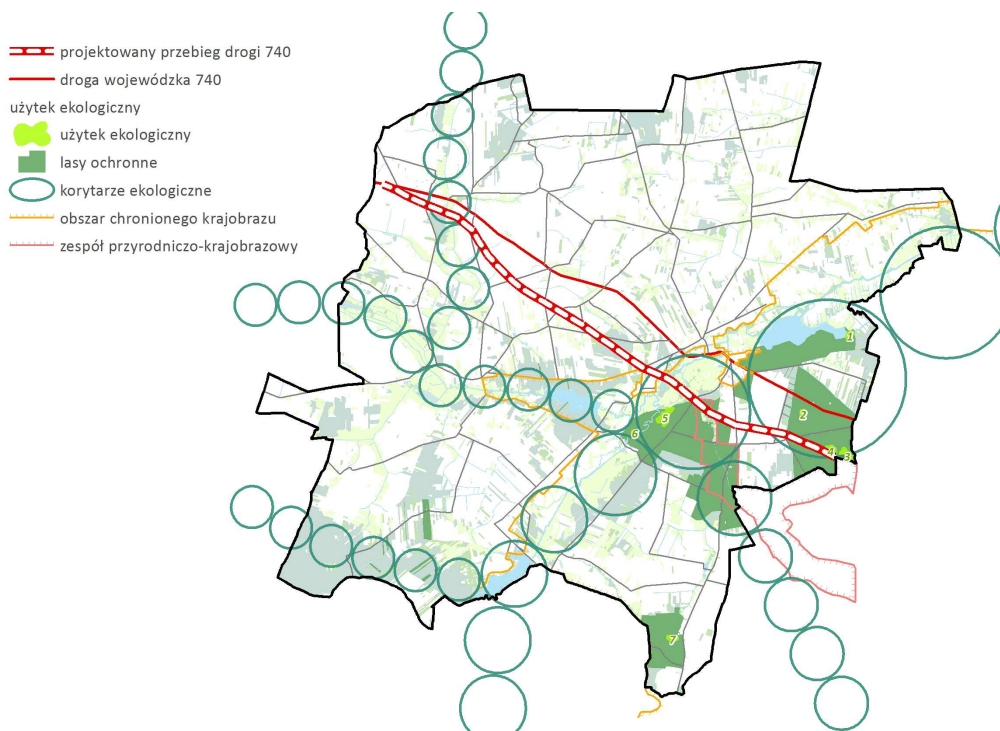
Założenia studium przyczynią się do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej (w przypadku terenów MU, U..., PU – głównie grunty orne, w przypadku terenów ML również zadrzewienia i użytki zielone. Będą to zazwyczaj zmiany punktowe, związane z posadowieniem obiektów budowlanych oraz drogami dojazdowymi. Przy lokalizacji terenów zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów nastąpi znaczne zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, będą to jednak pojedyncze obiekty – nowe głównie w Oblasie i Krzyszkowicach. Prognozuje się, iż na nowych terenach inwestycyjnych nastąpi zmiana składu gatunkowego zarówno roślin, jak i zwierząt. Tereny, które były to tej pory niezainwestowane o składzie gatunkowym charakterystycznym dla terenów otwartych zostaną przeznaczone pod zieleń urządzoną (trawniki, krzewy, drzewa ozdobne, rośliny rabatowe, w tym gatunki obcego pochodzenia). Skład gatunkowy zwierząt, również ulegnie zmianie, zwierzęta, które do tej pory wykorzystywały teren do żerowania, migracji, zmienią swoje tereny bytowania. Prognozuje się, iż nie będzie to oddziaływania znaczące, studium nie wprowadza nowych, wielkoobszarowych terenów zabudowanych, są to przede wszystkim niewielkie powiększenia terenów już zabudowanych. Ważnym elementem stabilizującym różnorodność biologiczną jest zachowanie zadrzewień śródpolnych na terenach rolniczych.

Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną w szerszej skali, choć prognozuje się, iż na nowych terenach inwestycyjnych nastąpi zmiana składu gatunkowego zarówno roślin, jak i zwierząt. Tereny, które były to tej pory niezainwestowane o składzie gatunkowym charakterystycznym dla terenów otwartych zostaną przeznaczone pod zieleń urządzoną (trawniki, krzewy, drzewa ozdobne, rośliny rabatowe, w tym gatunki obcego pochodzenia). Skład gatunkowy zwierząt, również ulegnie zmianie, zwierzęta, które do tej pory wykorzystywały teren do żerowania, migracji, zmienią swoje tereny bytowania.

Oddzielnym zagadnieniem jest lokalizacja nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 740, która jest inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i wynika bezpośrednio z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego. Przebieg drogi jest wrysowany w studium orientacyjnie, nie jest znany termin jej realizacji. Proponowany przebieg drogi należy ocenić negatywnie z punktu widzenia ochrony ekosystemów, różnorodności biologicznej itd.:

- droga koliduje z użytkami ekologicznymi (w zależności od przebiegu może dojść do zajęcia terenu użytków, lub zniszczenia ich przez budowę w sąsiedztwie i osuszenie gruntów), projektowanym obszarem chronionego krajobrazu i zespołem przyrodniczo krajobrazowym;

- przecina najcenniejsze kompleksy leśne, w tym lasy ochronne;
- przecina węzeł ekologiczny – ujście Dobrzycy do Radomki i inne korytarze ekologiczne.

Rysunek 17 Kolidze projektowanej w Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego drogi wojewódzkiej nr 740 z walorami przyrodniczymi gminy

źródło: opracowanie własne

12.9 Wpływ na zabytki i dobra materialne

W gminie występują obiekty objęte ochroną prawną poprzez wpisanie do rejestru zabytków (m.in. zespół dworski w Oblasie, Wrzeszczowie, Zameczku, kościoły i cmentarze w Przytyku, Wrzosie, Wrzeszczowie, Oblasie) i do gminnej ewidencji zabytków (kaplice, domy, cmentarze, kościoły, układ urbanistyczny Przytyka). Zgodnie z zapisami studium obowiązują następujące zasady ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego, zabytków i dóbr kultury:

- zachowania istniejącej zabudowy o wartościach zabytkowych i kompozycyjnych;
- konserwacji, rewaloryzacji i porządkowania zabytkowych parków i cmentarzy, oraz innych terenów publicznych;
- zachowania i ochrony stanowisk archeologicznych;
- zachowania i konserwacji historycznych układów przestrzennych oraz dążenia do usunięcia elementów uznanych za zniekształcające założenia historyczne i rekonstrukcji obiektów zniszczonych w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej;
- usunięcia lub przebudowy obiektów dysharmonijnych;
- dostosowania współczesnej funkcji do wartości obiektów zabytkowych.
- pod szczególną ochroną prawa znajdują się obiekty, obszary, stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków – wszelkie działania przy nich muszą być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków

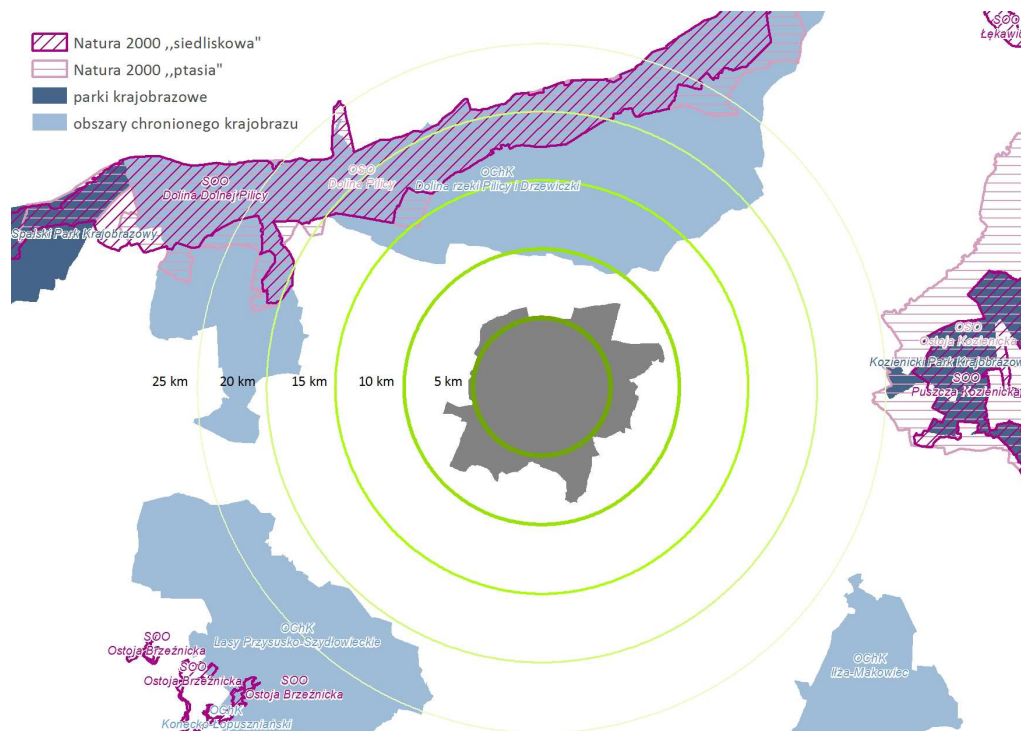
Studium podchodzi kompleksowo do ochrony obiektów zabytkowych w gminie, wskazując ich

lokalizację, określając zasady ochrony i przewidując możliwe zmiany. Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania realizacji ustaleń planu miejscowego na zabytki, dziedzictwo kulturowe oraz dobra kultury współczesnej.

12.10 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody

Na terenie objętym opracowaniem nie występują obszary Natura 2000 i inne duże obszary chronione. Najbliższe obszary Natura 2000 położone są w odległości ok. 15 km od centrum gminy i 10 km od jej granic, żaden ze sposobów zagospodarowania terenu nie będzie miał na nie wpływu.

Rysunek 18 Położenie gminy Przytyk w stosunku do obszarów Natura 2000 i innych dużych obszarów chronionych
źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Na terenie objętym opracowaniem nie występują duże obszary chronione, jedynie użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

W *Zintegrowanym programie zarządzania zasobami przyrodniczymi i wodnymi Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego* oraz innych dokumentach planistycznych wskazano projektowane formy ochrony. Oprócz pomników przyrody są to:

- Radomski Obszar Chronionego Krajobrazu – w studium wskazano projektowaną granicę OChK, który miałby obejmować wschodnią i południowo-wschodnią część gminy. Ta część gminy wskazana jest jako strefa przyrodniczo-turystyczna, z kierunkami rozwoju funkcji: leśnej, rolnictwa ekologicznego, turystyki, rekreacji indywidualnej, usług sportu. Zarówno polityka strefy, jak i wynikające z niej przeznaczenie terenów, nie powinny skutkować negatywnymi przekształceniami obszaru mogącymi wpłynąć na cele ochrony przyszłego OChK.
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Dobrzycy” – w studium wskazano projektowaną granicę, zespół znajduje się zarówno w zasięgu projektowanego OChK jak i w strefie przyrodniczo-turystycznej, w związku z czym – podobnie jak dla projektowanego OChK – nie przewiduje się negatywnego wpływu.
- użytki ekologiczne – w studium wskazano projektowaną granicę użytków ekologicznych; w większości znajdują się w terenach Zn (ewentualnie częściowo ZL) – są to tereny chronione

przed zainwestowaniem, w związku z czym realizacja ustaleń studium nie będzie wpływała negatywnie na możliwość prawnego ustanowienia tych obszarów; w przypadku projektowanych użytków ekologicznych „Staw Zameczek” „Wola Wrzeszczowska” – ich projektowane zasięgi obejmują częściowo tereny wskazane pod tereny rolne, co stanowi mniejszą ochronę ich walorów przyrodniczych.

Podsumowując należy podkreślić, że zapisy studium stwarzają odpowiednie warunki dla ochrony zasobów przyrodniczych.

12.11 Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przez poważną awarię rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. O zaliczeniu zakładu do kategorii o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii decyduje Minister ds. Gospodarki w porozumieniu z Ministrem ds. Zdrowia, Ministrem ds. Wewnętrznych i Ministrem ds. Ochrony Środowiska (Dz. U. 2002 Nr 58 poz. 535 z dnia 9 kwietnia 2002 ze zm.).

Na terenie objętym opracowaniem obecnie nie ma zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii. W ustaleniach studium zakazano realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, w związku z czym nie przewiduje się lokalizacji tego typu zakładów.

13 Znaczące oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko, obejmująca bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania

Poniższe rodzaje oddziaływań zostały opisane w powyższych rozdziałach, poniżej przedstawiono zestawienie prezentujące występowanie danego rodzaju oddziaływań, nie są to jednak oddziaływania znaczące.

Tabela 10 Przewidywane negatywne oddziaływania realizacji zapisów projektu planu miejscowego na poszczególne elementy środowiska

ELEMENTY ŚRODOWISKA	RODZAJE ODDZIAŁYWAŃ	RODZAJ				CZAS				PRZESTRZEŃ		
		BEZPOŚREDNIE	POŚREDNIE	WTÓRNE	SKUMULOWANE	KRÓTKOTERMINOWE	ŚREDNIOTERMINOWE	DŁUGOTERMINOWE	STAŁE	CHWILOWE	LOKALNE	PONADLOKALNE
RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA		-	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-
LUDZIE		-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-
ZWIERZĘTA		+	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-
ROŚLINY		+	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-
WODA		-	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-
POWIETRZE I HAŁAS		+	-	-	-	+	-	-	-	+	+	-

POWIERZCHNIA ZIEMI	-	-	+	-	-	+	-	-	+	+	-
KRAJOBRAZ	+	+	-	-	-	-	+	-	+	+	-
ZASOBY NATURALNE	+	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-
ZABYTKI	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-
DOBRA MATERIALNE	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-
OBSZARY NATURA 2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

14 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

W studium wskazano obszary ochrony środowiska, dla których określono zasady ochrony. Podstawowe zasady to:

- zachowanie drożności powiązań ekologicznych, w tym koncentracja zabudowy, kształtowanie i ochrona mozaiki siedliskowej, ograniczenia dla lokalizacji tuneli, zachowanie wszelkich płatów lasów, zadrzewień, oczek śródpolnych, alei drzew wzdłuż dróg;
- czynna ochrona nieleśnych ekosystemów dolinowych;
- ochrona zabytkowych parków;
- wsparcie rozwoju i promocja zrównoważonej turystyki i agroturystyki;
- ograniczenie niskiej emisji ze spalania węgla w piecach domowych;
- respektowanie zasad określonych dla projektowanych obszarów ochronnych głównych zbiorników wód podziemnych (dla GZWP 412 – A i B, dla GZWP 405 – B);
- zachowanie otuliny biologicznej wokół cieków lub odtwarzani zadrzewień (w przypadku Wiązownicy);

Określono zasady ochrony przeciwpowodziowej, najważniejsze to:

- zakaz lokalizacji zabudowy w obszarach o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi 10% i 1%;
- zakaz lokalizacji nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w ramach których gromadzone są substancje chemiczne stanowiące znaczące zagrożenie dla środowiska na skutek uwolnienia w wyniku powodzi – na wszystkich typach obszarów;
- rekomendowane jest, aby w terenach powodziowych tereny rolnicze wykorzystywać jako trwałe użytki zielone, co jest korzystne ze względu na poprawę retencji wody w dolinie;

Określono zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej – najważniejsze to:

- ochrona zwartych kompleksów terenów rolnych o wyższych klasach bonitacyjnych przeznaczonych do produkcji rolnej – gleb klasy III – lokalizacja zabudowy na tych gruntach jedynie przy drogach i jako kontynuacja istniejącej zabudowy;
- ochrona gruntów organicznych występujących w bezpośrednim sąsiedztwie cieków, na których wykształciły się zbiorowiska łąkowe, niezależnie od klasy;
- rozwój agroturystyki oraz wykorzystanie starych i nieużytkowanych zagród do rozwoju różnych form turystyki;

Określono zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- ochrona lasów Skarbów Państwa i własności prywatnej przed przeznaczaniem na inne cele (za wyjątkiem okolic zbiornika Domaniów i Jagodno, gdzie dopuszcza się ograniczone

- wykorzystanie lasów na cele budownictwa lotniskowego, zabudowy związanej z turystyką);
- wzmacnianie struktury lasów poprzez dolesianie luk, tworzenie ciągłych ekosystemów leśnych;
- możliwość wykorzystania terenów leśnych na cele rekreacyjne, poprzez wytyczanie ścieżek rowerowych i pieszych oraz wyznaczanie miejsc piknikowych;

Określono zasady rozwoju infrastruktury technicznej, w tym:

- zapewnienie dostępu do sieci wodociągowej – rozbudowę sieci w Ostrołęce, Posadzie, przysiółku Mścichów w sołectwie Maksymilianów, oraz zapewnienie rozbudowy sieci w obszarach nowej zabudowy;
- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, przede wszystkim w granicach projektowanych obszarów ochronnych GZWP;
- systematyczne rezygnowanie z węgla jako źródła energii do ogrzewania budynków na rzecz rozwiązań ekologicznych;
- wyznaczono obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – tereny produkcji energii z ogniw fotowoltaicznych.

14.1 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Projekt studium nie będzie miał wpływu na obszary Natura 2000, które nie znajdują się w granicach gminy. Najbliższe obszary położone są w odległości ok. 9 km i żaden ze sposobów zagospodarowania terenu nie będzie miał na nie wpływu. Położenie obszaru objętego zmianą studium w stosunku do obszarów Natura 2000 przedstawione zostało na schemacie w rozdziale 12.10. W związku z powyższym nie proponuje się rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

15 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru

Podstawowe problemy z zakresu ochrony środowiska zostały w projekcie studium rozwiązane w sposób prawidłowy. Projekt studium uwzględni wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym.

16 Akty prawne uwzględnione w opracowaniu

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013, poz. 1322 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2015, poz. 199),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013, poz. 637 ze zm.),
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.),
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2013, poz. 1205, ze zm.),
- ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014, poz. 1446),

- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. 2014, poz. 1153, ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2015, poz. 196),
- ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz. U. z 2003 r. Nr 113, poz. 1068)
- ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. 2015, poz. 469),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013, poz. 21, ze zm.),
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015, poz. 139),
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2013, poz. 1399 ze zm.),
- ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2007 Nr 147 poz. 1033 ze zm.),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010, Nr 213, poz. 1397),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002, Nr 165, poz. 1359),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012, poz. 1031),

17 Materiały źródłowe

Opracowanie wykonano na m.in. podstawie następujących materiałów:

1. Gmina Przytyk. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego w Warszawa, Oddział Terenowy w Radomiu, 2004;
2. Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 405 niecka radomska, 2011;
3. Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki dla ustanowienia stref ochronnych na terenie GZWP Szydłowiec-Goszczewice (dawne: 413 Szydłowiec i 412 Goszczewice), 1995;
4. Moduł środowiskowy stanowiący działanie Strategii rozwoju Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego, 2014;
5. Planie gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Przytyk na lata 2015–2020, 2015;
6. Program ochrony środowiska dla gminy Przytyk na lata 2012–2015 z uwzględnieniem lat 2016–2019, 2012;

Materiały kartograficzne oraz warstwy tematyczne GIS (shp):

1. Mapa geologiczna Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami – 670 Białołęka, 706 Przytyk
2. Mapa Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET. Liro A. IUCN, Warszawa, 1995
3. Przeglądowa mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych w części pozakarpackiej województwa mazowieckiego;

Warstwy tematyczne Nadleśnictwa Radom – lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, lasy ochronne, typy siedliskowe lasów;

4. Warstwy tematyczne IBS PAN w Białołęce – sieć korytarzy ekologicznych łączących obszary Natura 2000 wg koncepcji Jędrzejewskiego;
5. Warstwy tematyczne CBDG:
  - Hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych,

- Hydrogeologia – Jednolite Części Wód Podziemnych,
- MIDAS – obszary górnicze,
- MIDAS – tereny górnicze,
- MIDAS – złoża kopalin,
- Środowisko – regiony fizyczno-geograficzne Polski (J. Kondracki 2002)

Witryny internetowe

1. <http://www.wios.warszawa.pl> Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie – publikacje dot. wyników monitoringu środowiska;
2. <http://warszawa.rdos.gov.pl> Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie – rejestry form ochrony przyrody;